Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראָשען

הײנט 8 זײטען

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטײאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 6 (998 | Łódź, Czwartek 6 Stycznia 1927 | פינפטער יאָהרגאַנג | לאָדז דאָנערשטאָג ג שבט תרפ״ז. | Nr. 6 998

24-71 .אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

אַמעריקאַנער הלוואה פאַר פוילען.

גרויסער פאָרשריט אין די פערהאַנדלונגען וועגען דעם ענין.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) אין סיים האָבען לעצטענס קורסירט עקשנות׳דיגע קלאַנגען, אַז די אונטערהאַנדלונגען וועגען אַן אַמעריקאַנער הלוואה פאַר פוילען האָבען שטאַרקע אויסזיכטען אין דער נאָהנטסטער צייט פערענדיגט צו ווערען. די הלוואה זאָל געגעבען ווערען אויפ׳ן יסוד פון פערפאַכטען דעם טאַבאַק-מאָנאָפּאָל.

די טעג זאָל ווידער קומען קיין וואַרשאַ דער פערטרעטער פון אַמעריקאַנער טאַבאַק-קאָנצערן ה׳ פישער, כדי צו פינאַליזירען די דאָזיגע אונטערהאַנדלונגען.

די פּראָטעסטען געגען רומעניען פאַר דער פעלקער-ליגע.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) די יודישע „קאָלאָ״ האָט איבערגעשיקט צום פעלקער-בונד די פּראָטעסטען, וואָס זענען געוואָרען צוגעשיקט פון אַ גאַנצער רייה שטעדט געגען די פּאָגראָמען אין רומעניען.

פּראָפעסאָר בראָדעצקי אָנגעקומען קיין אַמעריקאַ

וויל שאַפען אַ קאָנטאַקט פאַר דעם אוניווערזיטעט אין ירושלים

נױ-יאָרק (יט״אַ) מיט דער שיף „בערענגאַריאַ״ איז אָנגעקומען קיין אַמעריקאַ פּראָפעסאָר זעליג בראָדעצקי, פּראָפ. פון מאַטעמאַטיק אין דער אוניווערסיטעט פון לידז, ענגלאַנד. פּראָפעסאָר בראָדעצקי איז געקומען קיין אַמעריקאַ מיט׳ן צוועק בײהילפיג צו זיין דר. ווייצמאַן צו פיהרען די ארץ-ישראל קאַמפּאַניע.

פּראָפ. בראָדעצקי האָט ערקלערט: איך בין געקומען קיין אַמעריקאַ צו לעגען אַ בריק צווישען די אַמעריקאַנער אוניווערסיטעטען און דעם העברעאישען אוניווערסיטעט אין ירושלים. איך וועל דאָ בעזוכען אַ רייה אוניווערסיטעטען און האַלטען איינציגע פאָרטראַגען. ענגלאַנד וועדט וואָס ווייטער אַלץ מעהר גענייגט צו פערשטעהען דעם ציוניזם. די ענגלענדער פערשטעהען איצט בעסער די ציוניסטישע בעוועגונג ווי מיט אַ יאָהר צוריק, וואָס מער אַ רעגירונג ענגלאַנד זאָל נישט האָבען, וועט די שטעלונג צו ארץ-ישראל אין דעם זין פון דער באַלפור-דעקלעראַציע, נישט געענדערט ווערען״.

גנבה-איינברוך אין „אַרט״.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש) אַ דרייסטע גנבה איז נעכטען אויסגעפיהרט געוואָרען דורך די היגע גנבים אין דער געזעלשאַפט „אָרט״ (זשאַביאַ 9).

די גנבים, וועלכע האָבען זיך אַריינבעקומען אין ביוראָ מיט דער הילף פון נאָכגעמאַכטע שליסלען, האָבען געגנ׳ רעווידירט אַלע שופלאָדען און שענק, אַראָבגעריסען אַן׳אייזערנע קאַסעטקע, וואָס איז געווען צוגעשרויפט צום טיש.

אין דער צוגערויבטער קאַסעטקע האָט זיך מזומן-געלד געפונען בלויז 120 זל.; דאָגעגען זענען דאָרט געווען וועקסלען פון קאָלאָניסטען און אַנדערע ווערט-פּאַפּירען.

פאַר אַנדערע האָבען די פּאַפּירען קיין ווערט נישט, נאָר די געזעלשאַפט „אָרט״ ליידט דערפון אַ שאָדען פון 5000 דאָלאַר.

די ערשטע פּאָליציי אונטערזוכונג האָט בלויז געגעבען דעם פערדאַכט, אַז די גנבה איז אַ שטיקעל אַרבייט פון היימישע מענשען.

וויטערע דעבאַטע אין דער בודזשעט קאָמיסיע

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט. אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע איז אָנגענומען געוואָרען אין דער 3-טער לעזונג דער בודזשעט פון דעם קאָמוניקאַציע - מיניסטעריום, פון פּאָסט און טעלעגראַף.

צווישען די ענדעקעס און דעם וויצע-קריגס-מיניסטער גען. קאָנאָזשעווסקי איז געקומען צו אַ זעהר שאַרפען קאָנפליקט צוליב׳ן פאָרשלאַג פון דעפּ. האַרוסע וויטש (נ. ד.) צו שטרייכען 10 טויזענד זלאָטעס אין דער אינוועסטיציע-פּאָזיציע פון קריגס-מיניסטעריום. דאָס איז געווען מצד די ענדעקעס אַ פּראָטעסט געגען דער בעהאַנדלונג פון די געגעראַלען.

דער בודזשעט אין דער 3-טער לעזונג וועט בעהאַנדעלט ווערען אין סיים דעם 11 טען יאַנואַר.

איז דער יקרות אויך אין וואַרשאַ געשטיגען אויף 1 פּראָצענט?

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש). ס׳איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער סטאַטיסטישער קאָמיסיע אין הויפּט-סטאַטיסטישען אַמט, כדי פעסטצושטעלען דעם וואוקס פון יקרות פאַר׳ן חודש דעצעמבער. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער יקרות איז געשטיגען מיט 1 פּראָצענט (גענוי 0,96 פּראָצענט).

מ׳שטאַרבט ביםלעכווייז.

4381 יודען געשטאָרבען אין וואַרשאַ אין איין יאָהר.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש). אין משך פון יאָהר 1926 זענען אין וואַרשאַ געשטאָרבען 4381 יודען. פון זיי זענען 2336 געבראַכט געוואָרען צו קבורה אויפ׳ן וואַרשאַווער און 2045 אויפ׳ן פּראַגער בית-עלמין. אין יאָהר 1925 זענען אין וואַרשאַ געשטאָרבען 4311 יודען.

שיער אַ בלוט-בלבול.

פון דעמביץ (גאַליציען) שרייבט מען:

שבת-צו-נאַכטס, דעם 1 יאַנואַר, איז געקומען אין געוועלבעל פון זעליג גאָלדפאַרב דער באַהן-בעאַמטער היינאָווסקי און אָנגעהויבען שרייען, אַז ביי גאָלדפאַרבען האָט מען ערמאָרדעט זיינס אַ יונגעל פון 8 יאָהר צו ריטועלע צוועקען.

גראָד איז אין קראָם געווען גאָלדפאַרב׳ס אַ זוהן. היינאָווסקי האָט געשריען, אַז דאָס האָט ער דעם יונגעל ערמאָרדעט און ער זאָל שוין ווייזען, וואו ער האָט דאָס יונגעל אַהינגעטוּן.

גאָלדפאַרב׳ס זוהן האָט זיך געשוואוירען, אַז ער ווייסט נישט פון וואָס צו זאָגען.

דערווייל איז אין געוועלבעל אַריינגעקומען אַ געוויסער יעקב פריהמאַן וועלכער האָט געפּרובט בערוהיגען היינאָווסקי׳ן. אָבער ער האָט באַלד בעקומען זיין „שכר הליכה״: מיט דער פויסט איבערן פנים און אַ שטאַרקען זעץ אין בויך.

די איבעריגע מענשען האָבען שוין מורא געהאַט זיך אַריינצומישען.

עס האָט לאַנג נישט געדויערט און ס׳איז זיך צונויפגעקומען דאָס גאַנצע פעבעל פון שטעטעל. באַלד האָבען זיך אויך אָנגעזוכט עדות, וועלכע האָבען אַליין געזעהן אַריינגעהן אַ שגצ׳ל צו גאָלדפאַרב׳ן אין קראָם.

ווער ווייסט, ביז וואָס עס וואָלט זיך געווען געענדיגט, ווען נישט די מוטער פון דעם שגצ׳ל, וואָס האָט איהם אויך געזוכט און האָט איהם געפאַקט מיט אַ קאָמפּאַניע יונגלעך, ערגיץ אין אַ זייטיג געסעל.

כאַראַקטעריסטיש איז, אַז ווען די מוטער האָט געברענגט דאָס שגצ׳ל און געזאָגט צום פאָטער, ער זאָל אַהיימגעהן — האָט דאָך היינאָווסקי געדראָהט מיט פערשידענע אַוואַנטורעס, טענה׳דיג, אַז צוליב דעם, וואָס ער האָט זיך בעצייטענס דערוואוסט, האָבען די „זשידעס״ דאָס קינד אָבגעלאָזט.

אכטונג, קאָלאָניאַל-הענדלער!

דערמיט מעלדען מיר אונזערע מיטגלידער, אַז עס איז אַרויס דער

צעניק נומער 1

בעשטעטיגט דורך דעם ליכוועס-אַמט. מיר פאָדערן אויף אונזערע מיטגלידער גלייך אַרויסצונעמען דעם צעניק. דערמיט ערקלערען מיר דאָס דער צעניק נומער 14 פערלירט זיין גילטיגקייט.

297

צענטראַל-קליינהענדלער-פערבאַנד

אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זאַוואַדזקאַ 5, קאָלאָניאַל-סעקציע.

בעמ.: מיר פאָדערען אויף אַלע אונזערע מיטגלידער, אַז זיי זאָלען אַרויסנעהמען פּאַטענטען, ווייל עס דראָהט אַ שטראָף פאַר נישט אויסקויפען קיין פּאַטענטען.

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,

אַז אַלע אַרט בעטען. פּאַדראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע גערײכטס-, פינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינטערעסען ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ״ אַלעיאַ 1 מאַי 7.

ווילכטיגע בעמערקונג: מעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה׳ ליאָן שווייצער אינזערנעגען: האַנדעלס און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאָנען מיט קליינע קאָסטען. מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען בעצאָהלען 25% ביליגער.

עלטסטער פעלדשער

קוואַל

איז צוריקגעקומען פון קי-ראָציע און נעמט אָן אינטערעסאַנטען.

25 וואָטשאָדניאַ 25.

294

Dr. L. Szyfman

האָט זיך איבערצויגען אויף זשעראָמסקאַ 3, פּאַרטער 1, שטאָק. טעל. 6-72. עמפּפאַנג-שטונ׳ן פון 7—9 אָוו.

ענטשולדיגונג.

דערמיט בעט איך ענטשולדיגונג ביים דאַמען-מאַנאַזין-פאַך פאַר מיין נישט טאַקטישע האַנדלונג און פערזיכער, אַז אַזעלכעס וועט זיך מעהר נישט ווידערהאָלען.

מאָטל איינריידער,

פּאָרושעטשנאַ 13.

292

וואָרנונג!

דערמיט ווערט בעקאַנטגעמאַכט, אַז נעכטען מיטוואָך 8 אין אָוונד איז דער אַגענט פון צוקערוואַרען פירמע „ציטי״ אין וואַרשאַ ה׳ דוד בוימוועצער געגאַנגען מיט אַ טרעגער אָבצופיהרען סחורה (צוקערוואַרג) אויף איינציגע ערטער און אויפ׳ן וועג איז דער טרעגער מיט דער סחורה נעלם געוואָרען.

עס ווערט געוואָרענט, אַז קיינער זאָל די סחורה נישט קויפען, אויך ווערט געבעטען, ווער עס ווייס דערפון צו וויסען געבען אויף פּאָמאָרסקאַ 14 וו. 16 ביי ה׳ אַדעסמאַן פאַר בוימוועצער און וואַלדיגיער (אַגענטען).

296

בעמ.: דאָס צוקערוואַרג איז געצייכענט פון דער פירמע „CITY“ Warszawa

מודעה ראַפּישי מאיסוראַ

איך יודישע קונים ווייסען שוין, אַז געשחט׳ענע גענז און אינדיקעס ביי יאָסעל פיאַן, וואָטשאָדניאַ 15 זענען אָסור גבלה וטרפה, און אַזוי ווי ער ליפערט זיי צו זיין איידעס לובעלינסקי, צעגעלניאַנאַ 39 זאָל מען וויסען, אַז דאָרט זענען אויך טריפה׳נע גענז און אינדיקעס מ׳זאָל נישט קויפען. דער כמעלניקער רב איז מודיע עולם מיט בריף. אַז אַלע טאָג ליפערט מען פון ראָדם קיין לאָדז פיל טרפה׳נע גענז אויף כשר, עס איז אונז בעוואוסט, אַז די סוחרים בענוצען זיך מיט גרויסע פסלנות פון פּרעמדע הכשרים, דעריבער איז נור דאָס איינציגע מיטעל זיך צו פערהיטען פון טריפות, אַכטונג געבען אויף די פּלאָמבע „אוחזי עופות כשר לאָדז״.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות.

389

„יאָ, אַ נאַציאָנאַלע יודישע היים אין א"י!"

דינעכטיגע מאַסען-פייערונג אין לאָדז לכבוד גענעראַל דידס.

נעכטען 4/18 נאָכמיטאָג איז פון וואַרשאָ געקומען צו פאָהרען גענעראַל סער דידס. ביי דער באַהן האָבען איהם אָפּגעוואַרט דעלעגאַציעס פון פערשידענע ציוניסטישע פעראיינען און אינסטיטוציעס מיט די דעפּוטאַטען ד"ר ראָזענבלאַט, העלמאַן און לעווענזאָן בראש און פאָרשטעהער פון דער פרעסע.

ד"ר ראָזענבלאַט האָט אויפגענומען דעם גאַסט, וועלכען ס'האָט באַגלייט רעדאַקטאָר העפטמאַן, און איהם פאָרגעשטעלט פאַר די מיטגלידער פון ציוניסטישען קאָמיטעט, אַ דעלעגאַציע פון דאַמען, און די פּערזאָנען פון: פּרוי ד"ר ראָזענבלאַט, קאַצענעלבויגען, רעזניק און האַלפּערן האָבען דעם גאַסט דערלאַנגט בלומען.

דער גאַסט איז אין דער באַגלייטונג פון'ם אויפנאַמס-קאָמיטעט דורכגעגאַנגען צווישען די שפּאַלערען, וואָס ס'האָבען געבילדעט די דעלעגאַציעס און די אָרגאַניזאַציעס פון די שומרים, סקויטען און פון די דריי העברעאישע גימנאַזיעס מיט זייערע פאָהנען און אָפּצייכענונגען, אונטער דער אָנפיהרונג פון זייערע לעהרער.

האַלב 8 אין אָוונט איז אין דער וואוינונג פון דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט פאָרגעקומען אַן אָוונט-ברויט פאַר דעם גאַסט און די מיטגלידער פון'ם ציוניסטישען קאָמיטעט.

האַלב 9 איז

אין „סקאלא"

פאָרגעקומען די פייערליכע פערזאַמלונג. דער פיין-דעקאָרירטער זאַל איז געווען איבערפולט מיט מענשען, און פיל הונדערטער האָבען געמוזט אַוועקגעהן, ווייל ס'איז נישט געווען קיין פּלאַץ פאַר זיי. ד"ר ראָזענבלאַט עפענט די פערזאַמלונג אויף העברעאיש און פּויליש. דער אָרקעסטער פון „בר-כוכבא" שפּילט דעם פּוילישען נאַציאָנאַלען הימן און ד"ר ראָזענבלאַט (יודיש) שטעלט פאָר דעם גאַסט אַלס פריינד פון יודען, וואָס העלפט מיט דער בויאונג פון א"י. ער ווענדט זיך צום גאַסט מיט פאָלגענדער

באַגריסונג אין ענגליש:

—„ס'איז נישט קיין צופאַל, וואָס דער גלענצענדער אַקט אין דער געשיכטע פון יודישען פאָלק אין גלות וואָס איז באַקאַנט א. נ. „באַלפור-דעקלאַראַציע" איז פערעפענטליכט געוואָרען אין ענגלאַנד! נאָר אין דער וויג פון דער גרויסער פרייהייט-קאַרטע האָט געקאָנט געבוירען ווערען אויך די גרויסע פרייהייט-קאַרטע פון יודישען פאָלק. נאָר דאָס פאָלק, וואָס האָט אין בלוט דעם געפיהל פון פרייהייט און יושר, האָט געקאָנט פערשטעהען די יודישע נשמה, וועלכע רייסט זיך זייט טויזענדער יאָהרען צוריקצוקומען אין זיין היסטאָרישען לאַנד. די געשיכטע וועט פערשרייבען מיט גאָלדענע אותיות דאָס רעגירען פון אַ מאָנאַרך, וואָס זיין רעגירונג האָט אַ סוף געמאַכט צו דער שרייענדער עולה פון אָפּרייסען אַ פאָלק פון זיין פאָטערלאַנד — אַ פאָלק, וואָס האָט געשענקט דער גאַנצער וועלט דעם געטליכען אמת! דאָס יודישע פאָלק וועט איבערגעבען פון דור צו דור די דאַנקבאַרקייט און געפיהלען פון עכטער סימפּאַטיע און באַוואונדערונג פאַר'ן איידעלען ענגלישען פאָלק!

איך בעט אויסצודריקען אין אונזער נאָמען די דאָזיגע געפיהלען פאַר דער רעגירונג פון זיין מאַיעסטעט. איך בין גליקליך צו קענען פערזיכערען, אַז דאָס יודישע פאָלק אַכטעט אייך אַלס זיין איידעלען פריינד און קעמפער פאַר זיין פרייהייט! איך דאַנק אייך פאַר דעם באַזוך, וואָס פיהלט אונז אָן מיט זיכערקייט אין אונזער צוקונפט, און איך ערקלעהר, אַז מיר האָבען דעם ווילען צו טון אַלץ, כדי אויפצובויען ארץ-ישראל, און מיר גלויבען פעסט, אַז מיר וועלען דערגרייכען דעם הויכען ציל!"

נאָך דעם, ווי ד"ר ראָזענבלאַט לייענט איבער די דאָזיגע באַגריסונג, ברעכט אויס אַן אָוואַציע, און דער אָרקעסטער שפּילט דעם ענגלישען הימן.

רעדאַקטאָר י. אונגער

באַגריסט דעם גאַסט, דעם אויפריכטיגען פריינד פון יודישען פאָלק, וואָס האָט מיט ראַט און טאַט געשטיצט דעם אויפבוי פון א"י. דער חשוב'ער גאַסט זאָגט ער — געהערט צו דער גרופּע פון אונזערע פריינד, ווי לאָיד דזשאָרדזש, ראַמזיי מאַקדאָנאַלד, אָרמסבי גאָר, קאָלאָנעל וועדזשוואוד א. אַ. דאָס זענען זעהן פון'ם גרויסען פאָלק, וואָס האָבען גענומען אויף זיך צו פערריכטען די עולה פון דער גאַנצער וועלט בנוגע די יודען, דאָס זענען איידעלע זעהן פון דער איידעלער בריטישער נאַציע.

ערשט נישט לאַנג האָט די בריטישע אימפּעריע בעפרייט איהרע דאָמיניעס, וועלכע זענען נאָך טרייער און ענגער פערבונדען געוואָרען מיט איהר, נאָר שטאַרקער פון אַלעם וועט בלייבען אין וועלט-זכרון דער בעפרייונגס-אַקט און די אויפריכטונג פונ'ם יודישען פאָלק.

נאָך דער ענגלישער שריפטשטעלער טאָמאַס וויטערווינג, וואָס איז געשטאָרבען אין 1822 יאָהר, האָט פעסטגעשטעלט, אַז גוטע יודען זענען גוטע בירגער, שלעכטע יודען זענען אויך שלעכטע בירגער. ער האָט געפאָדערט זעלבסטבעשטימונג פאַר אַלע יודען אין אַלע לענדער.

דער צווייטער גרויסער ענגלענדער לאָרד ב אַ י ר אָ ן האָט פערלוירען זיין לעבען אין קאַמף פאַר'ן קליינעם גריכישען פאָלק. זיינע סיאָנידען ווערען געשטעלט אין איין רייה מיט די לידער פון ר' יהודה הלוי, און וועגען איהם האָט געזאָגט ד"ר ווייצמאַן, אַז ווען ער וואָלט איצט געלעבט וואָלט ער זיך געשטעלט אין אונזערע רייהען. און דער דריטער גרויסער ענגלענדער, וואָס לעבט נאָך, און וואָס מיר ווינשען איהם נאָך לאַנגע יאָהרען איז לאָרד ב אַ ל פ ו ר. (דער עולם הויבט זיך אויף פון די ערטער און אָרדענט איין אַ לאַנג-דויערנדע אָוואַציע אויך סער דידס אַלאַדירס). דורך זיינע הענד איז אונז צוריקגעגעבען געוואָרען אונזער יחוס-בריף.

די דאָזיגע גרויסע נעמען וועלען פערשריבען ווערען מיט גאָלדענע אותיות אין אונזער געשיכטע און אונזערע קינדער וועלען זיי דערמאָנען מיט אַ ברכה אויף די ליפּען.

אונזער גאַסט געהט אין זייערע וועגען: ער איז געקומען וועקען, מאָהנען און רופען צו דער אַרבייט. ער איז געקומען אונז זאָגען, אַז מיר זאָלען נישט אָפּהענגיג ווערען פונ'ם איבערגעהענדען קריזיס. ער איז געקומען זאָגען, אַז א"י בויט זיך דורך די חלוצים אונטער'ן שוץ פון ענגלאַנד. דער רעדנער רופט אויס: „יחי העם האנגלי!" (אַפּלאָדיסמענטען און אָוואַציעס)

דעפּוטאַט לעווענזאָן

כאַראַקטעריזירט אין קורצע ווערטער די פערזענליכקייט פון ערשט פערשטאָרבענעם אחד העם (דער עולם בעעהרט איהם מיט אויפשטעהען פון די ערטער). דער רעדנער רעדט העברעאיש און געהט שפּעטער איבער אויף יודיש. דאָס יודישע לאַנד — זאָגט ער — די פּראָלעטאַרישע און פּראָדוקטיווע שיכט שיקט איבער איהר גרוס דער בריטישער דעמאָקראַטיע, דאָס פאָלק וואָס האָט געשאַפען די ביבעל — דעם פאָלק, וואָס פלעגט זי. דאָס יודישע פאָלק האָט פערגאָסען בלוט אין קאַמף פאַר דער פרייהייט פון אַלע פעלקער. פאַר אונז האָט קיינער נישט געקעמפט.

איצט ווערט די דאָזיגע אומגערעכטע טראַדיציע געבראָכען; אונזער גאַסט איז אַ סימבאָל פון קאַמף פאַר אונזערע רעכט, וואָס ווערט פערווירקליכט דורך פּרעמדע — ס'איז אַ צייכען פון אַ נייער היסטאָרישער ווענדונג. (אַפּלאָדיסמענטען.)

די געשיכטע חזר'ט זיך איבער. מ'מורמעלט ביי אונז, אַז דער מדבר-וועג דויערט צו לאַנג, ס'פעהלט אונז, אַז דער פריינד פון אונזער זאַך איז דאַ צווישען אונז און וועט זעהן די אָביעקטיווע בערעכטיגונג פונ'ם אינפאַנדזל, דאָס פייער פון אמונה איז גרויסגערופען דורך אַ נויטווענדיגקייט.

דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט מעלדעט, אַז דאָס וואָרט בעקומט דער גאַסט סער ווינדהאַם דידס, וועלכער וועט רעדען ענגליש. איהם וועט איבערזעצען דער רעדאַקטאָר העפטמאַן. דער עולם אָרדענט איין דעם גאַסט אַן אָוואַציע.

גענעראַל סער ווינדהאַם דידס

איז אַ הויכער שלאַנקער מענש, אין די מיטעלע יאָהרען; אַן אינטערעסאַנט, לעבעדיג בעוועגליך געזיכט; רוהיגע בעוועגונגען. ער ערקלערט אַז אויב רעד. העפטמאַן וועט איהם איבערזעצען נישט ריכטיג, וועט ער די איבערזעצונג אויסבעסערן.

ער דאַנקט פאַר דער אויפנאַהמע, און ענטשולדיגט זיך, וואָס ביי דער באַהן האָט מען איהם געדאַרפט אָפּוואַרטען אויף דער קעלט. דורכגעהענדיג אָבער די שפּאַלערען פון די יונגע שילער, האָט ער געזעהן, אַז זיי זענען דערוואָרימט מיט אינערליכען פייער, און ער האָט פערגעסען דעם איינדרוק, אַז ער געהט פערביי אַ דור, וואָס וועט אויפשיינען נאָך טויזענדער יאָהר פון נע ונד. ער האָט געוואָלט זעהן פון דער נאָהענט די לאַנדער, וואָס האָבען אַזוי פיל אויסגעטון פאַר אונז אין א"י. דער פייער אין א"י איז נישט אויסגעלאָשען, עס ברענט אָבער דאָרט אַ ליכט, וואָס פון צייט צו צייט דאַרף מען איהר קנויט פערריכטען... ער איז צופרידען צו קאָנסטאַטירען, אַז דער ציוניזם איז אָנערקענט נישט נאָר צווישען די יודען, נור אויך צווישען די פיהרענדע פערזענליכקייטען פון דער מלוכה-פּאָליטיק אין פּוילען, ווי ער האָט זיך עס איבערצייגט אין אַ שמועס מיט צוויי מיניסטאָרען וועלכע האָבען אויסגעדריקט זייער סימפּאַטיע פאַר'ן ציוניזם.

די גאַנצע וועלט — זאָגט ער — האָט אָנערקענט דאָס יודענטום פאַר אַ פאָלק, און איז אָנגעשטרענגט צו זעהן, וואָס זיי טוען אויף, מ'טאָר נישט מיד-ווערען און זיך מיאש זיין. כ'צווייפעל נישט — זאָגט דער רעדנער, אַז דאָס יודישע פאָלק וועט קענען אויספיהרען זיין אויפגאַבע. פּוילען, וואָס האָט געגעבען 42 פּראָצ. פון דער גאַנצער עליה, וועט זיכער אויך מאַטעריעל נישט אָפּשטעהן פון'ם גאַנצען יודענטום,

פּונקט ווי דער יחיד לעבט נישט-נאָר מיט ריין-מאַטעריעלע אינטערעסען, אַזוי איז אויך דער כלל, און אויב יחידים האָבען געליטען זאָל פאַר זיי זיין די טרייסט אין דעם, וואָס דער כלל האָט פּראָספּערירט און ס'ווערט געבוים די אינטערנאַציאָנאַלע געבייעדע אין א"י.

אַזוי איבערזעצט רעד. העפטמאַן, ביים לעצטען זאַץ רופט אויס גענעראַל דידס: נ אַ צ י אָ נ אַ ל ע, י ו ד י ש ע ה י י ם אין א"י!

ער דערמאָנט די לעצטע אויספיהרונגען פון אַמעריקאַנער עקספּערט און דריקט אויס זיין מיינונג, אַז ער דידס, וואָס האָט 3 יאָהר פערבראַכט אין א"י און פון דער נאָהענט געזעהן אַלץ, וואָס ווערט דאָרט געטון, ווייס בעסער ווי דער טוריסט פון זיינע מאָמענטאַלע איינדרוקען. דער רעדנער דערמאָנט די פּאָלעמיק אין ענגלישען פּאַרלאַמענט, בעת דעם בעשטימען די הלואה פאַר א"י, און ווייזט אָן אויף דעם אָפּטימיסטישען בעריכט פונ'ם אונטערשטאַאַטס סעקרעטאַר אָרמסבי-גאָר.

איבערגעהענדיג צו דער

אַראַבער פראַגע,

ווייזט אָן דער רעדנער, אַז אַראַבישע עפענדים האָבען געהעצט די אַראַבישע בעפעלקערונג, און די א"י-רעגירונג האָט בייגעקומען די דאָזיגע העצע מיט דער הילף פון די ציוניסטישע פיהרער. די יודישע בעפעלקערונג וואָלט זיך אַליין נישט געקענט שאַפען דעם צוטרוי פון די אַראַבער, נאָר די אַדמיניסטראַטיווע פעהיגקייטען פון ענגלאַנד, וואָס איז בעקאַנט מיט איהר גערעכטיגקייט האָט געקענט, ביי דער מיטווירקונג פון די יודען, אויספיהרען די דאָזיגע אויפגאַבע. דאָס איז אַ וויכטיגער קאַפּיטאַל פאַר די יודען און זיי האָבען איהם נאָך נישט אינגאַנצען אויסגענוצט. דער רעדנער ווייזט אָן אויף די פאָרטשריטען פון העברעאיש, וועלכע איז אָנערקענט אַלס אָפיציעלע שפּראַך, אויפ'ן וואוקס פון דער יודישער בעפעלקערונג, פון 55 טויזענט אין 1917 אויף 158 טויזענט אין 1925, און זאָגט: פּונקט ווי אַמאָל פון דן ביז באר שבע קען מען היינט דורכגעהן אויף יודישען באָדען פון ראש פנה ביז זכרון יעקב און דער גאַנצער שטח איז לעבעדיג און די יודישע געשיכטע ווערט דאָרט געשריבען אויפסניי.

אין א"י זענען וויכטיג אינדוסטריע, האַנדעל און לאַנדווירטשאַפט, אָבער אפילו די ענגלישע דאָמיניעס אין אויסטראַליען און ניי-זעלאַנד ווערען נישט איינגעלאַדען קיין עמיגראַנטען, אויב זיי פליכטען זיך נישט צו בעשעפטיגען מיט לאַנדווירטשאַפט. אויך אין א"י מוז די לאַנדווירטשאַפט זיין אויפ'ן ערשטען פּלאַן. די געאָגראַפישע לאַגע פון א"י איז גינסטיג פאַר'ן האַנדעל, און ס'איז נישט ווייט די צייט, ווען חיפה און יפו וועלען ווערען ווי ס'האָט געזאָגט הערבערט סעמיועל — די הויפּט-צענטרען פונ'ם נאָהנטען מזרח!

די אינדוסטריע מוז האָבען קרעדיט. דאָס איז אָפּהענגיג פון די מיטלען, וועלכע ס'וועט האָבען די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע. פון ארץ-ישראל — ערקלערט דער רעדנער — בעקום איך נאַכריכטען, אַז הגם דער קריזיס איז געווען אונפערמיידליך, איז ער אַ פאַראיבערגעהענדער און הויבט אָן צו פערשווינדען.

די לאַגע איז גוט.

ס'וואָלט געקענט זיין בעסער, ווען מ'פערגלייכט זי מיט דער לאַגע פון דער צוקונפט, אָבער, ווען מ'פערגלייכט זי מיט דער לאַגע, וואָס ס'איז געווען פאַר דער באַלפור-דעקלאַראַציע, ווען יודען זענען געווען געסט אין א"י — איז זי פיל, פיל בעסער. איצט זענען די יודען בעלי-בתים פון זייער היים, אין אַן אייגענעם הויז טוט מען מיט אַ פערוויליגקייט און ליבע און מ'טראָגט צו יעדען ציגעל צום אייגענעם וואָהל! (לאַנג-דויערנדע אַפּלאָדיסמענטען).

דער פּרעזידענט טיילט מיט, אַז פון א"י איז אָנגעקומען אַ באַגריסונג פאַר סער ווינדהאַם דידס, וועלכע ווערט פאָרגעלייענט.

דער אָרקעסטער שפּילט „התקוה". ד"ר ראָזענבלאַט דאַנקט אין קורצע ווערטער דעם גאַסט פאַר זיינע האַרציגע ווערטער. דער בעגייסטערטער עולם יובעלט און זינגט התקוה.

י. הינדעס.

Dr. Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאָן 34·90.
ספּעציאַליטעט: אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

אַ מיידעל ווערט פערשיקט קיין סיביר צוליב איהר שעהנהייט.

די רוסישע צייטונגען דערצעהלען: אַ „קראַסאַוויצע", אַ שיין מיידעל האָט אָנגעמאַכט צרות אין קינעצקי אויעזד און עס איז בעשלאָסען געוואָרען מען זאָל איהר אַרויסשיקען פון שטאָט.

וואוהין? קיין סיביר.

דאָס מיידעל הייסט מאַיקאַ סאָסנאָווסקי, אַ לערערין אין אַ שול. זי האָט חלילה קיינעם קיין שלעכטס נישט געטון און איז נישט בעגאַנגען קיין שום פערברעכען געגען דער רעגירונג. נאָר וואָס דען?

צוליב איהר שיין פּנים האָבען די רעגירונגס-בעאַמטע פערנאַכלעסיגט זייערע פליכטען. די פּאָליציי האָט נישט געטון וואָס זי האָט צו טון און ביי אַלע אַנדערע רעגירונגס-אָנגעשטעלטע זענען די קעפּ געווען פערדרייט מיט דער שיינער מאַיקאַ און ווען שטאָט-אָנגעלעגענהייטען האָבען זיך נישט געקומירט זאָל זיך די שטאָט איבערקעהרען קאָפּויער נישט זייער פסק אַבי זיי האָבען אַ געלעגענהייט צו פערברענגען מיט דער „קראַסאַוויצע" אָדער כאָטש קוקען אויף איהר.

איידער זי פלעגט פריי ווערען פון איהר אַרבייט אין דער שול, פלעגען איהר די רעגירונגס-אָנגעשטעלטע אָפּוואַרטען און יעדער איינער האָט איהר געוואָלט פערכאַפּען פאַר זיך, רעדען מיט איהר עטליכע ווערטער אָדער באַגלייטען איהר אַהיים.

האָבען די עלטערע שטאָט-טאַטעס איינגעזעהן אַז עס איז אַ שלעכטע מעשה האָבען זיי גערופען אַ פערזאַמלונג און בעשלאָסען אַז מען זאָל איהר, דער שיינער מאַיקאַ, אַרויסזעצען פון איהר דירה און פערבאָטען, אַז קיינער זאָל איהר נישט פערדינגען קיין צימער, במילא וועט זי זיך אַרויסציהען פון שטאָט און מען וועט פון איהר פטור ווערען.

דאָס מיטעל האָט זיך אָבער נישט איינגעגעבען, עס האָבען זיך דאָך געפונען „בעלי רחמנות" און מען האָט דאָס מיידעל אַריינגעלאָזען אין דירה. זעענדיג, אַז דאָס ווירקט נישט, איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס, אַז מען זאָל די קראַסאַוויצע, און אויב עס זענען דאָ נאָך אַזעלכע, וואָס ציהען צו די הערצער פון די שטאָט-היטער אָדער שטאָט-פערוואַלטער, פערשיקען קיין סיביר, אָדער אין אַן אַנדער ווייטער געגענד פון וואַנען מען וועט זיכער זיין, אַז זיי וועלען צוריק נישט קומען.

„נייער פאלקסבלאט״

לאדז.
6 יאנואר. 1927

וואהל-ארדינאציע און מלוכה-פאליטיק.

די קלאגען, אז די רעגירונג קלויבט זיך רעווידירען די וואהל-ארדינאציע האט ארויסגערופען א גינסטיגען אפקלאנג אין די קרייזען פונ'ם „לאגער פון גרויסען פוילען" און די „גאזעטא-ווארשאווסקא" בעהמט אויף מיט צופרידענהייט די ידיעה, און קאנסטאטירט דערביי, אז ס'שאפט זיך א מעגליכקייט אויף דעם דאזיגען געביט צוזאמען מיטצואַרבייטען. „אויב איהר ווילט ענדערען די דעמאקראטישע וואהל-ארדינאציע, קענט איהר האבען אונזער מיטארבייט", אזוי אנ'ערך קלינגט. און דארף אנגענומען ווערען דער אנבאט מצד דער נעשוואוירענער רעאקציע צו דער רעגירונג.

אמת, די דאזיגע קלאגען זענען דערווייל נאך מיט קיין שום שריט מצד רעגירונג אדער איהרע פערטרויאונגס-מענער נישט בעשטעטיגט.

ס'איז קלאר, אז דורכצופיהרען אין סיים א געזעץ וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע איז אוממעגליך. און די רעגירונג האט דערווייל נישט אויף דעם קיין פולמאכטען. צי וועט זי זיי בעקומען איז א גרויסער ספק. יעדענפאלס, כדי דאס צו דערגרייכען מוז זי, די רעגירונג קומען צו א געוויסען קאמפראמיס מיט די רעכטע גרופירונגען.

אין אלגעמיין זעהט עס אויס ווייניג וואהרשיינליך אבער ס'איז זעהר סימפטאמאטיש, וואס דער „לאגער פון גרויסען פוילען", רוקט ארויס די פראגע וועגען ענדערען די וואהל-ארדינאציע. פון וואנען שטאמט דער דאזיגער דראנג פון די רעכטע צו ענדערען די וואהל-ארדינאציע צום סיים איז פערשטענדליך – דאס איז די מורא, אז די פאליטיק, וועלכע זי האט געפיהרט בעת זי איז געשטאנען ביים מלוכה-רודער איז דורכגעפאלען און וועט ברענגען דעם פאליטישען באנקראט פון דער אמאליגער מעהרהייט, מ'האט מורא פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען. מ'האט מורא פאר די, וועלכע וועלען זייער אונצופרידענהייט אויסדריקען און אפגעבען זייערע שטימען די לינקע.

מלוכה-מענער געפינען אנדערע מיטלען - נאכצוקומען די גערעכטע פאדערונגען פון די אומצופרידענע, נישט פיהרען קיין אויסראטונגס פאליטיק בנוגע די נאציאנאלע מינדערהייטען, נאר שאפען פאר זיי בעדינגונגען, אז זיי זאלען ווערען פעראינטערעסירט אין מלוכה-וועזען און קענען ווערען מיטבויער פון דער מלוכה'שאפט.

אבער די דאזיגע קלוגע מלוכה-פאליטיק איז נישט געשריבען פאר די קורצזיכטיגע סוחר פון רעכטס. זיי האבען זייער וועג פון בעגרענצונגען און אונטערדריקונג. אויף דעם דאזיגען וועג וועלען זיי אויך דערגעהן צו זייער מפלה און אונטערגאנג.

ר–ש.

——◆◆◆◆——

דער פארשריט אין דער עלעקטריפיקאציע פון א״י.

ירושלים. (י. ט. א.) נישט לאנג איז פערגעקומען א בעריכט פערזאמלונג פון דער עלעקטרישער אקציען-געזעלשאפט אין יפו. אין בעריכט ווערט אנגעגעוויזען, אז דער פערברויך פון עלעקטריע אין יפו איז אין יאהר 1926 געשטיגען אויף 33% אין פערגלייך מיט'ן יאהר 1925. היי-יאהר ווערט אויסגעצאהלט 8% דיווידענדע פאר פריווילעגירטע אקציעס און 9% פאר געווענליכע אקציעס. דער גרונד-קאפיטאל בעטרעפט 150 000 פ. ט.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונערלוכע קראנקהייטען. כמעט. לונגען און הארץ קראנקהייטען בעשטראהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

אין כאמף פאר'ן יודישען שול-וועזען.

דעם חיצע פרעמיער'ס בעליידיגונג לאזט איבער דעמזעלבען חושך-מצרים.–חען מיר חאלטען כאטש איין „כאטש" נעהאט, חאלט זיך די זאך געליינט אויפ'ן שכל.– חאס מיינען דערחעגען די יודישע שול-ארגאניזאציע, אין דער „תרבות"?

אין צוזאמענהאנג מיט'ן צירקולאר פון וויצע פרעמיער בארטעל וועגען דער שפראך-פראגע אין די מינדערהייטס-שולען, ווי אויך צוליב די נאטיצען פון דער יודישער פרעסע, אז דער דאזיגער צירקולאר מיידט-אויס אינגאנצען די יודישע שולען, – האט דער מיניסטער בארטעל ערקלערט פאר א פרעסע-פארשטעהער פאלגענדעס:

„יעדע פריוואטע-שול, אהן אונטערשיד אין וועלכער שפראך עס ווערען געפיהרט די למודים, אויב זי שטעהט נאר אויף א געהעריגען פעדאגאגישען ניוואו און בעזיצט א געהעריגען לאקאל און שול-איינריכטונג, קאן לויט א בעשלוס פון בילדונגס-מיניסטער בעקומען מלוכה רעכט.

מיין צירקולאר פון 21. נאוועמבער 1926 קאן דעריבער נישט אויסגעטייטשט ווערען אלס פערשמעלערונג פון די רעכט פאר וועלכער עס איז נאציאנאלער מינדערהייט, ווייל עס איז געזאגט, עס זאל עקזיסטירען איין רעגירונגס-גימנאזיע, אדער א פריוואטע גימנאזיע מיט רעכט, וואס ווערט געפיהרט אין דער שפראך פון דער ענטשפרעכענדער מינדערהייט – אז די מאטורא-עקזאמענס אויך אין אנדערע שולען פון דער דאזיגער מינדערהייט זאלען קאנען פארקומען אין לערן-שפראך. ווי איך האב שוין אנגעוויזען אין דער בודושעט קאמיסיע פון סיים, איז מעגליך, אז יעדע שולע זאל בעקומען מלוכה-רעכט".

אויך די דאזיגע ערקלערונג פון וויצע-פרעמיער קאן נאטירליך נישט בעפרידיגען די יודישע בעפעלקערונג, ווייל דער פרעמיער בארטעל חור'ט נאכאמאל איבער, אז ס'איז נויטיג, אז כאטש איין שולע מיט דער לערן-שפראך פון דער מינדערהייט זאל האבען מלוכה רעכט, אבער אזוי ווי קיין איין יודישע אדער העברעאישע שולע האט נישט קיין מלוכה-רעכט, איז ממילא אויסגעשלאסען, אז די יודישע שולען זאלען האבען רעכט אויף מאטורא עקזאמענס אין דער לערן-שפראך.

וועגען דעם דאזיגען וויכטיגען ענין האבען זיך די פארשטעהער פון דער יודישער שול-ארגאניזאציא און פון „תרבות" ארויסגעזאגט אויף פארגענדען אופן.

דער פארשטעהער פון „צ ש״א" ה' ש. מענדעלזאן האט ערקלערט:

דער צירקולאר פון וויצע-פרעמיער בארטעל איז א פאטש אין פנים דעם יודישען שול-וועזען. זיינע ווערטער, אז דער צירקולאר איז נישט אויסען צו פערשמעלערען די רעכט פון דער יודישער שולע, זענען נישט אויפריכטיג, ווייל די רעגירונג וויל בשום אופן נישט געבען קיין רעכט די עקזיסטירענדע יודישע און העברעאישע שולען, און זי ערלויבט נישט צו עפענען נייע שולען, איז ממילא אויסגעשלאסען, אז די יודישע שולען זאלען געניסען פון רעכט דורכצופיהרען די מאטורא-עקזאמענס אין יודיש אדער אין העברעאיש.

דער צירקולאר שרעקט, זעהט אויס, אריינצוברענגען א שפאלטונג צווישען די נאציאנאלע מינדערהייטען, טראקטירענדיג די יודישע שולען אנדערש. ווי די שולען פון די איבריגע מינדערהייטען. די יודישע שול וועט אבער אויסהאלטען אויך דעם דאזיגען אנגריף און די איבריגע מינדערהייטען וועלען וואהרשיינליך, זיך נישט לאזען פאנגען אין דער נעץ און צוזאמען מיט דער יודישער מינדערהייט וועלען זיי קעמפען פאר די רעכט פון די מינדערהייטס-שולען.

דער פארשטעהער פון „תרבות" ה' מ. גארדאן האט איבערגעגעבען, אז מיט א געוויסער צייט צוריק האט א דעלעגאציע פון „תרבות" פארגעלעגט דעם ווילנער שול-קוראטאר, ער זאל דעלעגירען אלס וויזיטאטארען אין די העברעאישע גימנאזיעס די יודישע געלעהרטע, וואס זענען אויף רעגירונגס-שטעלעס, ווי פילק. מיזעס, פראפעסאר שאר, פראפ. באלאבאן א. א. די דעלעגאציע האט בעקומען אַן ענטפער: „דאס זענען אלץ אייערע מענשען. מיר קאנען זיי נישט דעלעגירען".

די העברעאישע שולען האבען אלזא נישט קיין מעגליכקייט דורכצופיהרען קיין וויזיטאציעס, און דערביי פאדערט בארטעל, עס זאל זיין כאטש איין גימנאזיע מיט מלוכה-רעכט. די פראגע בלייבט דעריבער שטעהן אויף א טויטען פונקט.

אויך אין די יודישע סיים-קרייזען האט דער צירקולאר און דער פירוש צו איהם געמאכט זעהר נישט קיין גוטען איינדרוק און עס הערשט א טענדענץ, אז אויף דער זיצונג פון דער בודושעט-קאמיסיע זאלען די יודישע דעפוטאטען אין דער דאזיגער קאמיסיע אלס פראטעסט שטימען געגען בודושעט

——◆◆◆◆——

אמעריקאנער יוד ערפינדעט א רפואה נעגען שכרות.

ירושלים. (י. ט. א) א ניו-יארקער מעדיצינישער זשורנאל טיילט מיט וועגען א נייעם מיטעל אויסצוהיילען אלקאהאליקער פון זייער שעדליכער און געזונד-רואינירענדער שכרות-געוואוינהייט.

דער ערפינדער פון דעם נייעם מיטעל איז א יוד א. ס. הארעוויק, א כעמיקער, 42 יאהר אלט, א געבוירענער אין עסטרייך, וועלכער איז נאכדעם ווי ער האט געענדיגט דעם אוניווערזיטעט אין בודאפעשט, געקומען קיין אמעריקא אין יאהר 1909.

דאס נייע מיטעל בעשטעהט פון א געמיש פון עקסטראקטען פון פערשידענע זאמען, וואס ווערט בעצייכנט מיט נאמען „גארקאסאן". דער דאזיגער „גארקאסאן" ווערט אין בעשטימטע דאזעס און צו בעשטימטע צייטען איינגעשפריצט אין קערפער פון דעם אלקאהאלישען פאציענט, ביז די ווירקונג פון דער איינשפריצונג צעשטערט ביים פאציענט יעדען חשק צו משקה.

דער בעריכט וועגען די געלונגענע עקספערימענטען מיט „גארקאסאן" איז אונטערגעשריבען פון דר. אלעקסאנדער לאמבערג ג. פרעזידענט פון דער „אמעריקאנער מעדיצינישער פעראייניגונג" און פון פראפ. פרעדעריק טילני, פרעזידענט פון דער אמעריקאנער נעווראלאגישער פעראייניגונג.

פערכלענערטע דיסקאנטא.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט זיך געווענדעט צו די מלוכה בזנק מיט א פארשלאג צו רעדוצירען דעם דיסקאנטא-פראצענט פון 13 אויף 12. דער פארשלאג איז דורך די בזנק אנגענומען געווארען.

——◆◆◆◆——

די יודישע רעגירונגס-בעאמטע אין ארץ ישראל.

פיל אמטען זענען כמעט אינגאנצען ריין פון יודען.

(קארעספאנדענץ פון ירושלים צום „נייעם פאלקסבלאט").

דא איז פערעפענטליכט געווארען די נייע ליסטע פון די העכערע בעאמטע פון דער פאלעסטינער רעגירונג. די צאהל פון די קלענערע בעאמטע איז עטליכע טויזענד; די דאזיגע בעאמטע האבען קיין גרויסע בעדייטונג נישט. וויכטיג פאר'ן לאנד זענען די סיניארס, די בעאמטע, וועלכע שטעהן אן דער שפיץ פון דער רעגירונג און איהרע פערשידענע דעפארטאמענטען; בעאמטע, וועלכע מאכען די פאליטיק פון ארץ-ישראל, שאפען פאר איהר געזעצען, געבען ארויס פעראָרדנונגען. און ווען מיר קוקען זיך צו צום בעשטאנד פון אט די בעאמטע, זעהן מיר ערשט ווי בע'עולה'ט די יודען זענען דא.

עס ווייזט זיך ארויס פון דער ליסטע, אז צווישען די קרוב 400 (גענוי 396) העכערע בעאמטע פון דער ארץ-ישראל רעגירונג זענען פאראן נאר 43 יודען! אויסער די 400 בעאמטע, אזוי צו זאגען, וועלטליכע, זענען נאך פאראן הויכע רעגירונגס בעאמטע אין דעם העכערן מוסולמענישען ראט און אין די מוסולמענישע געריכטען. די דאזיגע זענען דאך אוראי אלע נישט-יודען; זייער צאהל איז 26. אלזא צווישען די 420 מאן, וועלכע פערוואלטען מיט אלע ענינים פון דער יודישער נאציאנאלער היים, זענען יודען א קליינע מינדערהייט – א צעהן פראצענט, נישט מעהר. דאס איז כמעט די זעלבע פראצענט-נארמע, וועלכע האט עקזיסטירט פאר יודען אין די רעגירונגס-שולען אין צארישען רוסלאנד...

לאמיר זיך צוקוקען צו דעם, ווי אזוי זענען אונזערע יודישע בעאמטע פערטיילט צווישען די פערשידענע רעגירונגס-דעפארטאמענטען. מיר ווערען דא געוואויר זעהר פיקאנטע זאכען. ראשית כל, ווערען מיר געוואויר, אז ס'זענען פאראן דעפארטאמענטען, וועלכע זענען לחלוטין אדער כמעט לחלוטין „יודענריין". דאס ארץ-ישראל מיליטער פערמאגט זעכצעהן הויכע בעאמטע, נאר צווישען זיי איז אפילו קיין איין יוד נישטא; דאס דאזיגע מיליטער געפינט זיך אין דעם דירעקטען רשות פונם נציב און בעקומט זיין געהאלט פון דער ארץ-ישראל רעגירונג. ס'זענען דארט יא פאראן 27 יודען אין דינסט, אבער אלע זענען פשוט'ע חילים, פון נידריגען גראד.

די צווייטע אינסטיטוציע, וועלכע איז אינגאנצען „יודענריין", זענען די לאנד-געריכטען. דאס זענען ספעציעלע געריכטען, וועלכע בעטראכטען אלע סכסוכים אין צוזאמענהאנג מיט באדען-קויף און פערקויף, באדען-אייגענטום א. א. וו.

כמעט „יודענריין" זענען: דער פאליציי-דעפארטאמענט, די פאסט און טעלעגראף, די אייזענבאהנען. דער סאניטאר-מעדיצינישער דעפארטאמענט, דער פרצעהונגס-דעפארטאמענט. די אלע רעגירונגס אפטיילונגען פערמאגען „פאר א רפואה" וועגען א פנים - יעדערע איינעם אדער צוויי יודען צווישען זייערע הויכע בעאמטען, וואס ווערען געצעהלט אין די צעהנדליגען.

צווישען די „אדמיניסטראטיווע אפיסערס", וואס זענען די געהילפען פון די גובערנאטארען אין די שטעדט און שטעדטלעך, געפינען מיר בסך הכל 6 יודען אויף 48 העכערע בעאמטע. צווישען די 42 ריכטער, וועלכע ארץ-ישראל פערמאגט, זענען דא נאר 7 יודען. וואס איז דער חדוש. אז אין גאנץ גליל, אין וועלכען ס'געהן אריין חיפה, טבריה און צפת, איז נישט פאראן קיין איין יוד פרידענסריכטער, און די יודישע בעפעלקערונג, וועלכע האט משפטים איך די פוילענדער, מוז זיך משפט'ן ביי אראבישע שופטים און שלעפען מיט זיך איבערזעצערס אין געריכט.

און נאך איין זאך. די הויכע בעאמטע ווערען געצעכענט לויט זייערע מדרגות (גריידס): מדרגה 1 (די העכסטע), מדרגה 2, 3, 4, 5. ווייזט זיך ארויס. אז נאר איין יודישער בעאמטער איז פאראן פון מדרגה 1, דאס איז נארמאן בענטוויטש אונזער יודישער „יוסטיץ-מיניסטער" זינט דער בריטישער אקופאציע. פון מדרגה 2 זענען אינגאנצען נישטא קיין יודישע בעאמטע, זעהר ווייניג זענען פון מדרגה 3, און דער גרעסטער טייל יודען זענען פון מדרגות 4 און 5, דאס הייסט, די סאמע נידריגסטע. דאס איז נישט נאר א פראגע פון כבוד, נאר אויך א פראגע פון העכערן געהאלט און גרעסערער השפעה.

אינטערעסאנט איז צו בעמערקען, אז אין יאהר 1921, פינף יאהר צוריק, זענען אין דער ארץ-ישראל רעגירונג געווען נאר 360 הויכע בעאמטע און צווישען זיי פופציג יודען, ד. ה. א 14 פראצ. דאך א העכערער פראצענט. און פון דאמאלט האט זיך די יודישע בעפעלקערונג אין לאנד פערגרעסערט אויף צוויי-דריי מאל, אזוי איז עס: אונזער צאהל אין ארץ-ישראל וואקסט, אבער אונזער פארשפרייטונג אין דער רעגירונג „וואקסט צוריק". דוקא ווייל ס'איז אין ארץ-ישראל נאך נישטא קיין דירעקטע פאלקס-פערטרעטונג, איז איצט פיל וויכטיגער די ראל פון דעם בעאמטען, דער עיקר פון דעם הויכען בעאמטען. דער פאקט, וואס עס זענען אין לאנד דא אזוי ווייניג יודישע בעאמטע און וואס אין איינציגע רעגירונגס-דעפארטאמענטען עקזיסטירט פאקטיש א בעיקום אויף יודען, שאדעט די יודען זעהר פיל פון מאראלישען, פראקטישען און פאליטישען שטאנדפונקט.

די פראגע פון יודישע מלוכה-בעאמטע איז נישט בלויז א פאליטישע, אויך עקאנאמיש איז זי וויכטיג, ווייל הונדערטער יודען וואלטען דאך געקענט קריגען בעשעפטיגונג, ווען מען זאל זיך בעציהען צו זיי מעהר פריינדליך און נישט קוקען אויף זיי קרום.

(יט״א) **ש. שווארץ.**

צאהן-ארצט
H. Lewita-Fuchs
פעטריקאוער 50, טעל. 22-36
אויפנאהם שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

Dr PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
זאוואדזקא 1, טעלעפאן 25-38
ווענערישע און האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אווענד, דאמען: פון 4—5 נאכם.

דאָס לאָדזשער לעבען

6 דאָנערשטאָג ג שבט תרפ"ז	יאַנואַר זון-אויפגאַנג 7.17 זון-אונטערגאַנג 3,30 לענג פון טאָג. 9	

היינט — חגא.

היינט, דאָנערשטאָג, פאַלט-אויס די חגא „טשעך קרולי".

די חגא איז אַ נאָרמאַלע. די געוועל-בער וועלען דאַרפען זיין געשלאָסען, ווי אין אַ זונטאָג טאָג.

ביליגער דער באַהן-טאַריף פאַר קאַרטאָפעל.

אין לעצטען „דזשעניק-אוסטאַוו" איז ערשינען אַ נייער פראַכט-טאַריף, וועל-כער איז גילטיג פון 1-טען יאַנואַר ד. י. בכלל איז דער טאַריף געבליבען כמעט אומגעענדערט. ביליגער איז בלויז גע-וואָרען מיט בערך 20 פראָצענט דאָס פראַכט פון קאַרטאָפעל, ציגעל, שטיי-נער, היי, שטרוי וכדומה פשוט'ע און שווערע משאות.

בודזשעט.

(ס) מאָנטאָג וועט דער מאַגיסטראַט איבערשיקען אין ביוראָ פון שטאָדט-ראַט דעם פערבעסערטען און געענדער-טען שטאָדטישען בודזשעט פון יאָהר 1927. דער נייער בודזשעט וועט זיין אָהן דעפיציט.

פערשידענעס.

(מ) דעם 7. ד. ח. וועט דער פרעזי-דענט ציגאַרסקי אָנהויבען זיין צוויי-וואָכענדיגען אורלויב, דעם פרעזידענט וועט פערטרעטען דער וויצע-פרעזידענט וואיעוואָדזקי.

שטרייק

אין דער זייַרען בראַנזשע.

(ס) דער שטרייק אין דער זיירען-בראַנזשע איז נאָך נישט פערענדיגט. די קאָנפערענצען צווישען די אַרבייטער און די אינדוסטריעלער האָבען נישט געבראַכט צו קיין רעזולטאַטען.

ביי די צאָהן-טעכניקער.

(*) דער צאָהן-טעכניקער-פעי איין האָט זיך געווענדעט צום צענטראַלען האַנד-ווערקער-פערבאַנד, אַז ער זאָל איהם אָפגעבען איינעם פון זיינע צימערן פאַר ם פעראיינס-לאָקאַל.

די פערוואַלטונג פון צ. פערבאַנד האָט בעטראַכט די ווענדונג און בע-שלאָסען צו ענטפערען, אַז קיין צימער אָפצוגעבען קען זי נישט, אָבער אויב דער צאָהן-טעכניקער-פעראיין וועט זיך אָנשליסען אַלס סעקציע און פערבאַנד, וועט ער קענען געניסען פונ'ם לאָקאַל.

אין די אַפטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט, דאָנערשטאָג, דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפטייקען: מ. עפ-שטיין (פיעטריקאָווער 225) מ. באַרטאָ-שעווסקי (פיעטריקאָווער 95) מ. ראָזענ-בלום (צעגעלניאַנאַ 12) יורשים גאָרפיין (וואָכאָדניאָ 54) י. קאַפראָווסקי (נאָוואָ-מיעסקאָ 15).

פאָרלעזונג

פון חיעניאַרא-דלוגאָשאָחכי.

מאָרגען, פרייטאָג, אין אָווענד קומט-פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל אַ פאָרלע-זונג פון דעם בעקאַנטען פובליציסט א. ד. ט.: „גרויס פוילען" (דמאָווסקי, ווי-טאָס, ראַדזיוויל, פאָזנאַנסקי).

פון דער פאָלקס-בינע ביַים פאָלקס-הויז.

דער דראַמאַטישער קרייז „פאָלקס-בינע" ביים יודישען פאָלקס-הויז גיט יעדען פרייטאָג און שבת מיניאַטור-פאָרשטעלונגען.

סענסאַציאָנעלע געשיכטע מיט אַ לעבעדיגע מת

דער בעריהמטער זייַגער-מאַכער באַרשטש געפינט זיך אין אַ משוגעים-הויז.-זיַין חבר האָט דערצעהלט, אַז ער איז געשטאָרבען אין בערלין. - ער לעבט אָבער אַלס „משוגענער". - דורך אַ צופאַל האָט זיך באַרשטש אויסגעפונען.

שרעקליכע טראַגעדיע פון אַ לאָדזשער יוד.

אין לאָדז איז איצט ענטדעקט גע-וואָרען אַ מורא'דיגע געשיכטע פון אַ לאָדזער רייכען יוד, וועגען וועלכען זיין אייגענע פרוי האָט פערשפרייט אַ קלאַנג, אַז ער איז געשטאָרבען, אָבער פאַקטיש, געפינט ער זיך אין אַ משוגעים הויז, וואו דער אומגליקליכער לעבט און ליידט ביז'ן היינטיגען טאָג.

מיר האָבען זיך מיט דעם ענין פער-אינטערעסירט, גענוי אויסגעפאָרשט אַלע פרטים און איצט זענען מיר אימשטאַנד צו דערצעהלען בפרטיות וועגען דער שרעקליכער טראַגעדיע.

מיט יאָהרען צוריק, פאַר דער מלחמה און אין דער אָקופּאַציע-צייט איז אין לאָדז געווען בעקאַנט דער זייגער-מאַכער פעליקס (פישל) באַרשטש, וועלכער האָט בעהאַט זיין געשעפט אויף „פּעטריקאָ-ווער" 45, ריג זשעלאַנע.

דער דאָזיגער זייגער-מאַכער איז גע-ווען שטאַרק בעריהמט מיט זיין פאַן-קענטנישען, אַזוי, אַז אויף אַ רייזע אויס-שטעלונגען אין דייטשלאַנד און עסט-רייך, האָט ער בעקומען פריזען.

ווען די דייטשען זענען בעת מלחמה אַריין קיין לאָדז, האָבען זיי געוואוסט פון באַרשטש'ן, ווייל מ'האָט וועגען איהם געשריבען אין די דייטשע צייטונגען און דאָס פאָליציי-פרעזידיום אין לאָדז האָט ביי באַרשטש'ן בעשטעלט עטליכע טויזענד זייגערס פאַר די פאָליצ-יאַנטען.

שפּעטער האָט די דייטשע אַרמעע-אָנפיהרונג אין פוילען בעשטעלט ביי באַרשטש'ן אויסצופערטיגען זייגערס ספּעציעל פאַר דער אַרמעע. און באַרשטש האָט בעקומען פון דייטשען גענעראַל-שטאַב אַן אויסצייכנונג און אַן ערלויבניש צו טראָגען אַ מונדיר פון אַ עהרען-אָפיציר.

אין אָנהויב יאָהר 1918, ווען די דייטשע רעגירונג איז געפאַלען און די אָקופּאַנטען האָבען געהאַלטען ביים פערלאָזען לאָדז, האָט באַרשטש מורא-בעקומען, מחמת ער האָט געטראָגען אַ דייטשען אָפיצירען-מונדיר און ער האָט געוואָלט שנעל, צוזאַמען מיט די דיי-טשען אָפּפאָהרען קיין בערלין.

דאַן האָט באַרשטש'ס פרוי (פון דער היים: פייגע שערמאַן) גיך אַרויסגערופען אַ רעיענט און אין אַ מאָמענט, ווען דער מאַן איז געווען שטאַרק דענערווירט, האָט ער אָפּגעשריבען אויף איהר נאָמען דאָס גאַנצע פערמעגען.

באַרשטש איז אָפּגעפאָהרען קיין בער-לין. שפּעטער איז אויך אַוועקגעפאָהרען זיין פרוי.

די קרובים אין לאָדז האָבען אין אַ לאַנג געהערט, אַז פעליקס באַרשטש האָט אין בערלין געעפענט אַ גרויס זייגער-געשעפט און איז זעהר רייך. שפּעטער האָט מען פון איהם שוין גאָרנישט גע-הערט און אין יאָהר 1920 האָבען זיך באַרשטש'ס קרובים אין לאָדז דער-וואוסט, אַז ער זאָל זיך געפינען אין בערלין אין אַ שפּיטאָל פאַר גייסטיג קראַנקע, אָבער קיין שום גענויעס האָט מען זיך נישט געקענט דערוויסען, ווייל אויף קיין שום בריף איז קיין ענטפער נישט געקומען.

אין יאָהר 1923 איז די פרוי באַרשטש (פייגע שערמאַן) געקומען קיין לאָדז און זיך בכלל נישט געוויזען פאַר איהר מאַנ'ס קרובים.

אָבער ווען מ'האָט זי צופעליג גע-טראָפען אין גאַס און זי געפרעגט, וואָס זי טוט אין לאָדז און וואָס ס'הערט זיך ביי איהר אין בערלין, — האָט זי געענטפערט, אַז איהר מאַן איז אין בערלין געשטאָרבען און ער איז בע-גראָבען געוואָרען אויפ'ן יודישען ווייַ-סענזעער בית-עולם. זי האָט אויך אָנגע-געבען גענוי דעם טאָג פון טויט און דעם טאָג, ווען זי האָט געשטעלט די מצבה.

באַרשטש'ס פאָטער, שוועסטער, און אַלע אַנדערע נאָהנטע און ווייטע קרובים האָבען בעוויינט דעם פערלוסט פון דעם 40-יעהריגען זוהן און ברודער און — זיך ביסלעכווייז צוגעוואוינט צום געדאַנק, אַז פעליקס (פישעל) באַרשטש לעבט נישט מעהר.

פלוצלינג —

מיט 3 וואָכען צוריק איז ענטדעקט געוואָרען, אַז די מעשה מיט באַרשטש'ס טויט איז געווען אַ ליגען פון דער פרוי און ס'איז בעוואוסט געוואָרען, אַז באַרשטש לעבט אין גרויסע ליידען און וואַלגערט זיך אַרום איבער משוגעים-הייזער.

אַרויסגעוויזען האָט זיך דאָס אויף אַזאַ אופן:

נעבען שיעראַדז געפינט זיך דאָס בעריהמטע משוגעים-הויז „וואַרטאַ" („דוואָהרט"). מיט 3 וואָכען צוריק איז אין אַן אויטאָבוס, וואָס געהט פון שיעראַדז קיין וואַרטאַ געפאָהרען דער שיעראַדזער איינוואוינער ה' בלום, אַ זייגערמאַכער, וועלכער האָט לאַנגע יאָהר געהאַנדעלט מיט באַרשטש'ן.

ויצטנ־יג אַזוי אין אויטאָבוס האָט ה' בלום'ס אויפמערקזאַמקייט געצויגען אַ פּוילישער אָפיציר, וועלכער האָט זיך געשפּילט מיט אַ גרויסען הונט. קוקענדיג אָבער אַזוי אויף דעם אָפיציר, האָט ה' בלום בעמערקט, ווי נעבען דעם אָפיציר, זיצט אַן עלטערער העררר אין די מיטעלע יאָהרען. באַלד האָט ה' בלום בעמערקט, אַז דאָס איז זיין אַלטער בעקאַנטער באַרשטש. ה' בלום האָט זיך אַפילו נישט אַזוי איבערראַשט דערמיט, וואָס ער האָט דערזעהען באַרשטש', מחמת פון דער גאַנצער מעשה מיט דעם מכלומר'שטען טויט, האָט ער נישט געוואוסט.

ה' בלום האָט פערפיהרט אַ שמועס מיט'ן פּאַרוטשניק, אַוב זייגער אַ בע-קאַנטער, אַ געוויסער מאַראַטשעווסקי, וועלכער האָט איהם דערצעהלט, אַז באַרשטש'ן פיהרט ער פון דער דיי-טשער גרעניץ קיין „וואַרטאַ". מורא-האָבענדיג, אַז דאָ איז עפּעס געשעהען, האָט שוין ה' ב. מיט באַרשטש'ן נישט גערעדט.

קומענדיג אָבער צופעליג קיין לאָדז, האָט ה' בלום דערצעהלט זיין פריינד און פאַך-קאָלעגע פאָזנאַנסקי (פּאָלוד-ניאָווא 5), אַז ער האָט געזעהן אויף אַן אויטאָבוס אין שיעראַדז באַרשטש'ן.

ה' פאָזנאַנסקי האָט זיך אָבער אויס-געלאַכט, טענה'דיג, אַז דאָס איז אונמעג-ליך, מחמת, ווי ער ווייסט, איז באַרשטש שוין לאַנג געשטאָרבען. באַלד האָט ה' פאָזנאַנסקי וועגען דעם צו-וויסען גע-טאָן באַרשטש'ס אַ שוועסטער אַ געוויי-סע פרוי גאָלדבערג (בושעווניער 21), וועלכע איז, הערענדיג די מעשה, גע-פאַלען אין חלשות.

פרוי גאָלדבערג האָט זיך אויף פער-שטענדיגט מיט דעם ה' בלום און צו-זאַמען מיט איהם, איז זי אַרויסגעפאָה-רען דיי־ך שיעראַדז אינ'ם משוגעים הויז „וואַרטאַ", וואו זי האָט נאָך לאַנגע בע-מיהונגען בעקומען אַן ערלויבניש זיך צו זעהן מיט דעם „לעבעדיגען מת" — דעם ברודער.

ווען פרוי גאָלדבערג האָט דערזעהן איהר ברודער, שוין אַ בעוואַקסענעם, אַן אויסגעדאַרטען, איז ווידעראַמאָל גע-פאַלען אין חלשות.

דער ברודער באַרשטש גופא, האָט אָבער דערצעהלט און דערביי יאָמער ליך געוויינט:

— זי, מיין פרוי פייגע, איז אין אַלעם שולדיג. זי האָט אין בערלין מיר צוגע-נומען דאָס גאַנצע פערמעגען און מיך אַריינגעגעבען אין אַ משוגעים-הויז. דאָרט האָט מען מיך אַריינגענומען צווי-שען פערשידענע משוגעים און איך בין צווישען זיי אָפּגעווען 2 יאָהר. איך ווייס די צייט לויט די 2 זומערן און 2 ווינטערן. איצט האָט מען אין בערלין אָנגעהויבען אויסצוווייזען די אויסלענדער און אויך מיך האָט מען, אַלס משוגע-נעם אויסגעוויזען פון דעם בערלינער משוגעים-הויז, לויט ווי איך ווייס, האָט די דירעקציע פון בערלינער אַנשטאַלט זיך פריהער פערשטענדיגט מיט דער פּוילישער מאַכט, וועלכע האָט פאַר מיר בעשטימט אַן אָרט אין דעם „וואַרטער" משוגעים-הויז מ'האָט מיך צוגעשטעלט צו דער גרעניץ און ביי דער גרעניץ האָט מיך אָפּגעוואַרט אַ פּוילישער אָפיציר, וועלכער האָט מיך עסקאָרטירט ביז אין משוגעים-הויז דאָ בעטראַכטען מיך יע-דען טאָג דאָקטוירים און — מעהר ווייס איך גאָרנישט. —

באַרשטש האָט זיך נאָך גענוי אויס-געפרעגט וועגען דעם גורל פון זיין פאַמיליע, פון זיין פרוי און וועגען אַלע זיינע בעקאַנטע.

אַ שאַנטאַזש-אַפערע אין 10. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

פּראָקוראָר אַרעסטירט דעם קאָמיסאַריאַט-לייַטער און זייַנע שותּפים.

„ביפ" גיט אונז איבער:

די היגע פּאָליציי-קאָמאַנדע האָט בע-קומען פערטרויליכע ידיעות פאַר די חגאות, אַז דער לייטער פון 10 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אונטערקאָמיסאַר פּאַכע און זיינע מיטהעלפער דער עלטערער פשאָדאָווניק ראָדזשישעווסקי און דער על-טער פּאָליציאַנט קאָטיניאַ האָבען צווישען זיך געשלאָסען אַ געהיימען אָפּמאַך, לויט וועלכען די 2 לעצטע זענען אַרומ-געגאַנגען אין נאָמען פון קאָמיסאַריאַט-לייטער אין אַלע געוועלבער, וועלכע ליגען אויפ'ן געביט פון 10. קאָמיסאַ-ריאַט און געפאָדערט, אין נאָמען פון קאָמיסאַר, מתנות אויף ניי-יאָהר.

די געוועלבער-אינהאַבער האָבען נישט געשטעלט קיין ווידערשטאַנד און אַזוי-אַרום האָבען די פּאָליציאַנטען אויסגע-פרעסט פון די געוועלבערס פאַר שווע-רע טויזענדער זלאָטעס פערשידענע כחו־ות. ווי קאָלאָניאַל, מאַנופאַקטור, משקאות א. א. וו.

דער פּאָליציי-קאָמענדאַנט ניעדזשעל-סקי האָט געוואוי־ - ווערענדיג וועגען דער אַפערע, דורכגעפיהרט אַ שטרענגע און געהיימע-קאָנטראָלע צווישען די שאַנטאַזשיסט׳ן, און פעסטשטעלענדיג די ריכטיגקייט דערפון, איבערגעגעבען דעם גאַנצען אויספאָרשונגס-מאַטעריאַל דעם פּראָקוראָר ביים היגען קרייז-גע-ריכט. דער פּראָקוראָר האָט זיך, בעקע-נענדיג מיט'ן צוגעשיקטען אויספאָר-שונגס-מאַטעריאַל, פעראָרדענט די אַלע דריי אויבענדערמאָנטע צו אַרעסטירען, און זאָמען האָט זיי אַריינגעזעצט אין תפיסה.

אינאָפּהענגיג דערפון האָט דער פּאָ-ליציי-קאָמענדאַנט ניעדזשעלסקי פער-אָרדענט, אַז אַלע עלטערע פונקציאָנאַ-רען פון דעם 10 קאָמיסאַריאַט זאָלען פונאַנדערלאָקירט ווערען אין אַנדערע קאָמיסאַריאַטען, און איינציגע פון זיי זע-נען אינגאַנצען בעזייטיגט געוואָרען פון דער פּאָליציי-דינסט.

אַלס נייער לייטער פון 10-טען קאָ-מיסאַריאַט איז בעשטימט-געוואָרען דער ביז-איצטיגער לייטער פון 12-טען קאָמי-סאַריאַט אונטער-קאָמיסאַר וואַהלמאַן.

קינדער-פערוויילונג

היַינט אין „פילהאַרמאָניע".

(·) די היינטיגע קינדער-פערוויילונג, וועלכע ווערט איינגעאָרדענט דורך דער וועכנערין-קליניק ביי „לינת החולים" זעהט פאַר צו זיין זעהר אינטערעסאַנט. ס'איז צו האָפען, אַז די פערוויילונג וועט האָבען דעם געהעריגען ערפאָלג.

בענקין

היַינט דער לעצטער קאָנצערט.

(—) היינט אין אָווענד קומט-פאַר דער פינפטער און לעצטער קאָנצערט פון וויקטאָר בענקין. בענקינ'ס קאָנצערט דאַרף נישט רעקלאַמירט-ווערען עס קען איהם שוין גאַנץ לאָדז פון די ערשטע 4 קאָנצערטען, וועלכע זענען מאָרגעקו-ביי אויספערקויפטע הייזער.

תיקון-טעות.

אין דעם אונזער נעכטיגען נומער האָט זיך, צוליב אַ פערזעהן, אַריינגע-קריגען אַ פערדריסליכער פעהלער אויף דער ערשטער זייט:

אין דעם קאָפּ אויף דער ערשטער זייט וועגען דער „יודישער אַגענץ" האָט געדאַרפט זיין נישט „קריגס-געריכט", נאָר—„קרייז-געריכט".

יאָהרגאַנג 1904 וועט נישט דינען קייַן 2 יאָהר

נאָר די געוועהנליכע דינסט-צייַט.

אין אונזער נעכטיגען נומער האָבען מיר אָבגעדרוקט אַ נאָטיץ, צוגעשיקט פון אַ פרעסע-ביוראָ, אַז דער יאָהרגאַנג 1904, וועט דינען 2 יאָהר.

מיר האָבען זיך נעכטען וועגען דעם אָנגעפרעגט אין דער פ. ק. או., וואו מ'האָט אונז אינפאָרמירט, אַז די ידיעה איז נישט ריכטיג. דער יאָהרגאַנג 1904 וועט נאָר דינען די פאָרשריפטליכע דינסט-צייט

קאָנפערענצען וועגען די באַנקראָטען.

(ס) נעכטען האָבען מיר מיטגעטיילט וועגען דער גרויסער צאָהל באַנקראָטען וואָס קומען פאָר לעצטענס אין פערשי-דענע שטעדט, און וואָס די לאָדזער פאַבריקאַנטען האָבען גרויסע היזקות. צוליב דעם האָבען די היגע סוחרים-פעראיינען בעשלאָסען אָבצוהאַלטען אַ גאַנצע רייהע קאָנפערענצען וועגען גע-פינען מיטלען ווי אַזוי אָבצוהיטען זיך פון נישט זיכערע בעלי-חובות.

דער יוד. האנדווערקער אין קאמף פאר זיין עקזיסטענץ.

געשיכטע פון דער יודישער האנדווערקער-בעוועגונג און אפהאנדלונגען פון די 15 יאהר יודישע האנדווערקער-ארגאניזאציע אין לאדז.

(בעארבייט אויפ'ן גרונד פון געזאמעלטע מאטעריאלען ספּעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט“).

ערשטע שריט צו ארגאניזירן די יודישע האנדווערקער

קירשראט'ס אונערמידליכע בעמיהונג. — קירשראט זוכט צו שטעלען בראש האנדווערקער. — מען גרייט זיך צום אלרוסישען האנדווערקער-צוזאמענפאהר אין פעטערבורג. — „ארט“ וויל ס'זאלען פאהרען וואס מעהר יודישע האנדווערקער, נאר די יודישע האנדווערקער זענען נישט ארגאניזירט. — קירשראט רופט די ערשטע בעראטונג. — שניידער-ארבייטער-פעראיין שיקט א דעלעגאט. — די דעפעשע קיין פעטערבורג פון 580 ווערטער. — קירשראט, קארא און טשעמערינסקי ווערען די לאדזער דעלעגאטען. — קירשראט פיהרט צו א פערשטענדיגונג צווישען די יודישע און פוילישע האנדווערקער. — די לאדזער דעלעגאטען האבען נישט קיין וואוינערלט אין פעטערבורג. — די יודישע פראקציע אויפ'ן צוזאמענפאהר. — סלאזובערג, בראמסאן, ברוצקוס. — שבת-רוה.

קירשראט האט אלס דירעקטאר פון דער האנדווערקער-שול ביי דער „תלמוד-תורה“ שוין לאנג געטראכט וועגען ארגאניזירען די יודישע האנדווערקער בכלל און בפרט אין דער שטאדט, וואו ער האט געוואוינט און געארבייט. צו דעם צוועק האט ער געזוכט מענשען וועלכע זאלען איהם אין דער דאזיגער שווערער און פעראנטווארטליכער ארבייט מיטהעלפען. די דאזיגע מענשען האט זיך קירשראט צונעקליבען אין טעכניקער-פעראיין, וואו די נאציאנאלע יודען איז שוין געהאט נמאס געווארען פון דער אנטיסעמיטישער העצע, וואס האט זיך דארט געפיהרט.

„איין זאך האלט מיך נאך אפ פון אנהויבען די ארבייט פון ארגאניזירען די יודישע האנדווערקער און דאס איז דאס פעהלען פון ה, גרוועקער גופא צווישען די מענשען, וועלכע האבען חשק דעם ענין אנצוהויבען. איך האב נאר דיפלאמירטע אינטעליגענץ און דעריבער האב איך שטארק מורא, אז דאס ארגאניזירען פון דעם האנדווערקער וועט זיך נישט איינגעבען“ — האט געזאגט קירשראט.

אזוי איז טאקי געווען. די יודישע האנדווערקער אין לאדז האבען די ערשטע צייטען נישט געהאט קיין צוטרוי צו די פערשידענע אינזשעניערען און דאקטוירים, ערשט שפעטער ווען קירשראט'ס קריסטאל ריינע נשמה און טעטיגקייט איז מפרסים געווארען צווישען די האנדווערקער, האט די ארגאניזאציע זיך אנגעהויבען ווייטער און שטארקער צו ענטוויקלען.

ווי איך האב שוין אנגעוויזען אינ'ם ערשטען קאפיטעל האט קירשראט זיך ארויסגערוקט אין דער עפענטליכקייט ערשט אין דעצעמבער פון יאהר 1910, ווען ס'איז בעוואוסט געווארען, אז אין פעטערבורג קומט פאר דער אלרוסישער האנדווערקער-צוזאמענפאהר. אויף דעם דאזיגען צוזאמענפאהר האבען געדארפט בעטראכט ווערען פראגען, וואס האבען געהאט א קאלאסאלע בעדייטונג פאר דער יודישער מלאכה און פאר'ן יודישען בעל-מלאכה. די געזעלשאפט „ארט“, וועלכע האט שוין דעמאלט עקזיסטירט אין רוסלאנד, האט אנטוויקעלט א ברייטע אגיטאציע, אז די יודישע האנדווערקער זאלען זיך בעמיהען צו שיקען וואס מעהר דעלעגאטען און פערטרעטער צום צוזאמענפאהר קיין פעטערבורג, כדי די אינטערעסען פון יודישען האנדווערקער זאלען קענען ווי געהעריג פערטיידיגט ווערען. קירשראט האט בעמיהלט די נויטיגקייט, אז די יודישע האנדווערקער אין לאדז זאלען זיין פערטרעטען אויף דעם דאזיגען צוזאמענפאהר, אבער ער איז געבליבען הילפלאז שטעהן. ס'איז נישט געווען קיין יודישע פראפעסיאנעלע פעראיינען, אדער אנדערע יודישע ארגאניזאציעס, וועלכע זאלען האבען דאס רעכט, לויט דער וואהל-ארדינאציע צו שיקען צום צוזאמענפאהר דעלעגאטען. קירשראט האט אבער נישט אראפגעלאזען די הענד. האט צוזאמענגערופען א זיצונג, וועלכע האט געדארפט בעשליסען וואס ס'דארף אין דעם פאל געטון ווערען. אין דער זיצונג האבען אנטייל-גענומען א חוץ קירשראט'ן, אויך דער בלעכער מייסטער קארא, פריזיער-מייסטער בראוער, אינהאבער פון דער דרוקעריי גוטענטאג, אינזש. לעאן ליפשיץ, ארכיטעקט מארקוספעלד, שניידער-מייסטער קאזשימירסקי ג. נוסבוים, ג. שטיפט א. א.

אויף דער דאזיגער זיצונג איז דאן קירשראט ארויסגעטרעטען מיט א גרויסען רעפעראט וועגען צוזאמענפאהר און וועגען דער ארגאניזירונג פון די יודישע האנדווערקער בכלל. קירשראט און אנדערע רעדנער האבען אנגעוויזען, אז די גרויסע מאסען יודישע האנדווערקער אין לאדז זאלען בלייבען אויפ'ן צוזאמענפאהר אהן א פערטרעטער. עס דארף אלץ געטון ווערען, אז די דריי מאנדאטען, וועלכע ס'קומט די לאדזער יודישע האנדווערקער זאלען ארייןפאלען טאקי אין די הענד פון די יודישע האנדווערקער.

אויף דער זיצונג האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער שניידער-ארבייטער-פעראיין, וועלכע איז געווען לעגאליזירט אלס פראפעסיאנעלער פעראיין, האט אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואס קיינער האט זיך וועגען דעם דאזיגען ענין נישט אינטערעסירט און האבען מיטגעטיילט די ארגאניזאטארען פון צוזאמענפאהר, אז זיי שיקען קיין פעטערבורג דריי דעלעגאטען, וואס קומט לאדז.

די זיצונג האט דעריבער בעשלאסען זיך צו ווענדען טעלעגראפיש (ס'איז שוין געווען זעהר נאהענט צום צוזאמענפאהר) צו די ארגאניזאטארען פון צוזאמענפאהר און אויפקלעהרען דעם ענין. די דעפעשע האט ענטהאלטען 580 ווערטער און האט געדארפט קאסטען 29 רובעל, דאס געלד דערויף האט נעגעבען ה' וואלף מארקוספעלד. פון פעטערבורג איז אבער געקומען א תשובה, אז צום צוזאמענפאהר קענען נאר שיקען דעלעגאטען פראפעסיאנעלע פעראיינען. דעמאלט איז אויפגעשוואומען דער טישלער מייסטער-פעראיין, וועלכער איז, ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען, געווען לעגאליזירט.

קירשראט האט באלד אין חודש יאנואר 1911 צוזאמענגערופען א גרעסערע פערזאמלונג פון 50 פערזאן צוזאמען מיט דער פערוואלטונג פון טישלער-מייסטער-פעראיין און דארט איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען א דעלעגאט קיין פעטערבורג אין נאמען פון טישלער מייסטער-פעראיין.

ס'איז איבריג צו דערצעהלען, אז אלס דעלעגאט איז איינשטימיג אויסגעוועהלט געווארען יאן קירשראט, ער האט אבער דעם מאנדאט נישט געוואלט אננעהמען, האפענדיג פאר זיך אויסצוקעמפען דעם מאנדאט, וועלכען ס'האט געהאט די לאדזער האנדווערקער-שולע „תלמוד-תורה“. אויך ה' מארקוספעלד האט דעם מאנדאט נישט געוואלט אננעהמען, האלטענדיג, אז צוזאמען מיט קירשראט'ן דארף פאהרען נישט נאך איינער פון דער דיפלאמירטער אינטעליגענץ נאר א האנדווערקער. אלס דעלעגאט איז אויסגעוועהלט געווארען דער בלעכער-מייסטער קארא.

קירשראט האט טאקי בעקומען דעם מאנדאט פון דער האנדווערקער-שולע „תלמוד תורה“.

די דעלעגאטען זענען ארויסגעפאהרען מיט די ברכות פון זייערע מאנדאטען-געבער און מיט דער האפנונג אויפ'ן צוזאמענפאהר אויסצופיל'ען הנחות פאר יודישע האנדווערקער.

א חוץ די דערמאהנטע צוויי האנדווערקער-דעלעגאטען איז אויך פון לאדז געפאהרען אויפ'ן צוזאמענפאהר דער דעלעגאט פון יודישען שניידער-ארבייטער-פעראיין אין לאדז ה' משעמערינסקי.

גאנץ אנדערש זענען צוגעגאנגען די וואהלען אין ווארשא. די האנדווערקער האבען נישט ארויסגעוויזען קיין שום אינטערעס צום צוזאמענפאהר און זענען נישט געווען בעקאנט מיט איהם מיט זיינע צילען, אויפגאבען און בעדייטונג פאר יודען. ערשט אין דער לעצטער מינוט, אונטער'ן דרוק פון די פעטערבורגער קרייזען, האט די יודישע גמינע זיך געווענדעט צום פרעזידענט וועגען א מאנדאט פאר יודען. אויף איין פוס זענען צוזאמענגעקליבען געווארען עטליכע האנדווערקער און אלס דעלעגאט צום צוזאמענפאהר איז אויסגעוועהלט געווארען ה' לעאן קראנץ, א בעזיצער פון א בראנז-גיסעריי.

די דעלעגאציע פון די פאליאקען פון קאנגרעס-פוילען איז בעשטאנען פון 15 פערזאן אונטער דער אנפיהרונג פון ה' רודניצקי.

שוין אויפ'ן וועג קיין פעטערבורג האבען די לאדזער דעלעגאטען, בעזונדערס ה' קירשראט אונטערהאנדעלט מיט ה' רודניצקי, וועלכער האט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו מאכען פאר יודען הנחות אין דער פראגע פון זונטאג-רוה.

צום צוזאמענפאהר האט מען זיך גערעכנט אויף 100 יודישע דעלעגאטען. דאס איז אבער געווען נישט אזוי לייכט. די יודישע דעלעגאטען איז געמאכט געווארען גרויסע שוועריגקייטען בנוגע דעם וואוינערלט אין פעטערבורג. די זעלבע שוועריגקייטען האבען אויך געהאט די יודישע דעלעגאטען פון לאדז קארא און טשעמערינסקי (קירשראט אלס אינזשעניער האט געהאט וואוינרעכט). א דאנק די בעמיהונגען פון אינזש. אלאטין האבען די לאדזער דעלעגאטען געקענט אונגעשטערט וואוינען אין פעטערבורג אין דער צייט פון צוזאמענפאהר.

די לאדזער האנדווערקער-דעלעגאטען קירשראט און קארא זענען אריינגעטרעטען אין דער יודישער פראקציע און קירשראט איז גלייך געווארען איינער פון די אנפיהרענדסטע מיטגלידער פון דער דאזיגער פראקציע.

די הויפט-פראגען פון צוזאמענפאהר אין וועלכע יודען זענען געווען אמייסטען פעראינטערעסירט זענען געווען: די פראגע פון א נייעם האנדווערקער-אוסטאוו, שבת און זונטאג-רוה און די פראגע פון די לערן-יונגלען.

די פארשלאגען וואס זענען נאך פאר'ן צוזאמענפאהר אנגעקומען וועגען די דאזיגע ענינים זענען געווען זעהר פערשידענארטיג, ס'זענען געווען פארשלאגען, וואס האבען פערלאנגט איינצופיהרען די מיטעלאלטערליכע צעכען, ס'זענען אויך געווען פארשלאגען, אז די צעכען זאלען איינגאנצען אפגעשאפט ווערען. ס'איז געווען א פארשלאג פון דומע-דעפוטאט קוזניעצאוו, אז ס'זאל אפגעשאפט ווערען דער מנהג פון האלטען לערן-יונגלען, ס'איז אויך געווען א פארשלאג פון די קאוונער קריסטליכע אנטיסעמיטישע האנדווערקער, אז אין קאוונא זאלען איינגעפיהרט ווערען צוויי בעזונדערע „רעמעסלענע - אופראוועס“ פאר קריסטען און פאר יודען, די סוילער האנדווערקער האבען געפאדערט, אז מ'זאל יודען פערווערען זיך צו פערנעהמען מיט מלאכה אויסער דער „טשערטא“.

ביי דער דאזיגער לאגע, האט די יודישע פראקציע אויפ'ן צוזאמענפאהר געהאט פיל ארבייט, און טאקע אונאפהענגיג פון די פלענארע זיצונגען זענען פארגעקומען די ספעציעלע יודישע בעראטונגען, אין די בעראטונגען האבען אנטיילגענומען, א חוץ די האנדווערקער, אויך איינציגע עסקנים, אויפ'ן געביט פון פראפעסיאנעלער בילדונג ווי אדוו. סליאזובערג, בראמסאן, ברוצקוס, האלפערן א. א. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם נייעם האנדווערקער-אוסטאוו און נאך א גרויסער און ליידענשאפטליכער דיסקוסיע, האט די יודישע פראקציע בעשלאסען צו שטרעבען דורכצופיהרען אויפ'ן צוזאמענפאהר, אז ס'זאלען נישט געשאפען ווערען קיין קלאסען ארגאניזאציעס און נישט קיין צעכען, נאר א אלגעמיינע האנדווערקער-ארגאניזאציע.

דעם דאזיגען פארשלאג איז איבערגעגעבען געווארען צו פערטיידיגען סליאזובערג'ן און בראמסאנען און אין פאל ווען די פוילישע דעלעגאציע וועט ווייטער פערלאנגען צעכען, זאל אויך ארויסטרעטען דער לאדזער דעלעגאט יאן קירשראט.

דער צוזאמענפאהר איז נישט געווען קיין ליבעראלער. ס'זענען געווען שווארץ מאה'ניקעס און פערשידענע צוריקגעשטאנענע האנדווערקער אהן א בעשטימטער פארב.

די לאדזער דעלעגאטען קירשראט און טשעמערינסקי זענען עטליכע מאל זעהר שארף ארויסגעטרעטען. די ארבייט פון דער יודישער גרופע איז געשטערט געווארען צוליב דעם, וואס אין מיטען דעם צוזאמענפאהר האט מען אנגעהויבען ארויסצושיקען די יודישע דעלעגאטען, מכלומר'שט צוליב די „אויסקונפטען“, וואס זענען ווענען זיי אנגעקומען פון די גובערנאטארען, נישט-קוקענדיג אויף דער השתדלות פון די קריסטליכע האנדווערקער האט מען דאך ארויסגעשיקט פון פעטערבורג אנ'ערך 20 יודישע דעלעגאטען.

דעם 26 יאנואר איז אנגעקומען קיין לאדז א דעפעשע פון לאדזער דעלעגאט ה' קארא. אין דער טעלעגראמע ווערט געזאגט: „היינט האט דער צוזאמענפאר איינשטימיג אנגענומען א פארמולע, וועלכע גאראנטירט די יודען שבת-רוה און פרייע ארבייט אום זונטאג, אין דער ארבייטער-גרופע איז דערביי פארגעקומען א שפאלטונג. די יודישע ארבייטער האבען זיך אפגעהאלטען פון שטימען אין דער פראגע“.

דער דאזיגער בעשלוס איז אויסגעקעמפט געווארען דורך דער יודישער פראקציע, הגם א בעשלוס פון צוזאמענפאהר איז נאך נישט געווען קיין געזעץ פונדעסטוועגען האט מיט דער בעשלוס זיך שטארק גערעכענט די דומע, וועלכע האט בעטראכט מיט א צייט-שפעטער דעם געזעץ וועגען זונטאג-רוה.

המשך קומט).

בעארבייט דורך י. דאנקין.

קויפט אוים פאטענטען

איז משך פון 14 טעג.

(ס) די פינאנץ-מאכט האט שוין אנגעהויבען דורכפיהרען די קאנטראלע אין די אונטערנעהמונגען, וועלכע האבען געדארפט אויסקויפען פאטענטען און נישט אויסגעקויפט.

ווי בעוואוסט, האט אבער יעדע אונטערנעהמונג דאס רעכט אויסצוקויפען פאטענטען 14 טעג נאכ'ן געענדיגטען טערמין, ד.ה. נאכ'ן 31 דעצעמבער 1926. אויב אבער אין משך פון די 14 טעג קומט אין דער אונטערנעהמונג א קאנטראלער, ווערט דאך ארויפגעלעגט א שטראף, ווייל אהן א פאטענט טאר מען נישט האנדלען.

מ'דארף זיך דעריבער צואיילען אין משך פון די 14 טעג אויסקויפען די פאטענטען, ווייל שפעטער וועלען זיין גרויסע שטראפען און אויך דער פאטענט וועט קאסטען בעדייטענד טייערער.

„דער יתום“ נומער 3.

ס'איז ערשינען דער נ. 3 פון דער צייט-שריפט „דער יתום“, געווידמעט די ענינים פון יתומים-פערזארגונג, קינדער-ערציהונג און פרויען-שוץ. מיט פאלגענדען אינהאלט: מ. ח. רומקאווסקי—„א בלעטעל געשיכטע“. דאצענט ד"ר וול. שענאיך—„די וויכטיגינסטע בעדינגונגען פאר ענטוויקלונג פון דער קינדער-פערזארגונג“. י. אבערזשאנעק—„כלל-טוער'יי און פערזארגעריי“. א שלעזינגער — „א קראנץ פערל פון תלמוד און מדרשים“. הולדא קלאץ — „בילדלעך פון לאדזער יודישען פרויען-שוץ-פעראיין“. מ. ח. רומקאווסקי—„פארוואס קאן דאס נישט און דארף יעצט נישט געשעהען“. „סאציאל-געזעלשאפטליכער שפיגעל“: ת"ת דאלט-שטאדט (ברזשעזשינער-גאס 23); משוגעים-הויז, (וועסאלע-גאס). בעריכטען פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס: קאנפערענץ וועגען קאמף געגען פרויען-האנדעל בעראטונג וועגען צוזאמענגיסען זיך פון אלע לאדזער יוד. יתומים הייזער „גאלעריע פון היינטיגע און אמאליגע לאדזער יודישע כלל-טוער“: נאטאן קאפעל; סטאניסלאוו יאראטשינסקי. יובילעאום פון חנה און פנחס גערשאווסקי. „שטימען פון פאלק“: הרה"ג משה מנחם סג"ל: „די טענה“; מ. ח. רומקאווסקי: „אפענער בריף צום פארזיצענדען פון לאדזער קהלה-ראט ה' ש. בודזינער“. ב. א. גליקסמאן: „די וויכטיגקייט פון א אמת'ער רעוויזיאנס קאמיטעט“. א לאדזער תושב! וואס איז מיט'ן לאדזער יודישען קהלה ראט?“ טערשידענע נאטיצען. נעקראלאגען: ד"ר ישראל מארגאליס נ. ע.: מרדכי יהושע זעלמאנאוויטש ז"ל. בילדער: די חנוכים פונ'ם אינטערנאט און פערמע אין העלענובעק: —ביים אפליינען דאס דורך זיי געשניטענע היי; ביים גראבען קארטאפעל אויף די טעלדער פון דער פערמע. נאטאן קאפעל. סטאניסלאוו יאראטשינסקי, חנה גערשאווסקי. פנחס גערשאווסקי, ד"ר ישראל מארגאליס, מרדכי יהושע זעלמאנאוויטש. אנאנסען.

הערמאן יאדלאווקער קומט קיין לאדז.

( ) דעם 11. ד. ח. קומט קיין לאדז אויף א קאנצערט דער בעריהמטער יודישער זינגער. דער טענאר פון דער דייטשער מלוכה-אפער, הערמאן יאדלאווקער.

דאָס פאַמיליען-לעבען אין רוסלאַנד,
לויט דער לעצטער פאָלקס-צעהלונג.

די פאָלקס-צעהלונג, וואָס איז נישט לאַנג דורכגעפיהרט געוואָרען אין רוסלאַנד, גיט אַן׳אינטערעסאַנט בילד וועגען דער ווירקליכער רעוואָלוציע, וואָס איז פאָרגעקומען אין רוסלאַנד אויפ׳ן געביט פון פאַמיליען-לעבען און פאַמיליען-בעציהונגען. די טרוקענע ציפערען און די איינפאַכע פראָטאָקאָלען פון די רעגיסטראַטאָרען פון דער פאָלקס-צעהלונג בעווייזען גאַנץ קלאָר און איבערצייגענד, אַז דאָס פאַמיליען-לעבען אין רוסלאַנד האָט זיך ראַדיקאַל געענדערט און איז גאַנץ אַנדערש פון די זיטען און געזעצען, וואָס הערשען אין איירא-פאַ...

אָט וואָס עס דערצעהלט „איזוועס-טיאַ", די אָפיציעלע באָלשעוויסטישע צייטונג: די מאָסקווער רעגיסטראַטאָרען שרייבען אונטער, אַז די פאַמיליעס אין מאָסקווע זענען אונגעהויער צושפליטערט, די רעגיסטראַטאָרען האָבען אָפט געטראָפען משפחות, אין וועלכע דער מאַן האָט איין פאַמיליען-נאָמען, די פרוי אַ צווייטען און דאָס קינד — ווידער אַן׳אַנדערען נאָמען. אַלס „קאָפּ" פון דער פאַמיליע רעכענט זיך דער, וואָס פערדינט אַמבעסטען.

אויך די וואוינונגס-בעדינגונגען טראָגען אַ כאַראַקטער פון תהו ובהו. מען האָט געפונען אַ סך פאַמיליעס, ביי וועלכע דער מאַן און די פרוי וואוינען אין בעזונדערע צימערען, בעזונדערע שטאָדשטען און אפילו אין בעזונדערע טיילען פון שטאָט. ביי אַנדערע פאַלען איז זעהר שווער פעסטצושטעלען, ווער עס איז דער קאָפּ פון דער פאַמיליע. דאַנקען געפינט מען פאַרלעך, וועלכע האָבען חתונה געהאַט און האַלטען זיך צוזאַמען נאָך דערפאַר, ווייל זיי האָבען נישט קיין בעזונדערע צימערען.

אין מאָסקווע האָט די צעהלונג ענט-דעקט אַ גרויסע צאָהל פאַלען פון פאַ-ליגאַמיע. עס איז אַ גאַנץ אָפטע ער-שיינונג, ווען צוויי אָדער דריי פרויען ווייזען אָן אַלס אויף זייער מאַן אויף איין און דער זעלבער מאַנספערשוין. מען האָט רעגיסטרירט פיל פאַלען, ווען אויך דער מאַן ערקלערט גאַנץ אָפען, אַז ער האָט עטליכע ווייבער.

אַלס דעם כאַראַקטעריסטישען שטריך אין מאָסקווער גובערניע קאָן מען בע-צייכענען ווייל ערשיינונגען: דער אינ-טענסיווער וואוקס פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג אין אינדוסטריעלען ראַ-יאָן און די צערשפליטערונג פון דער פאַמיליע. אין לענינגראַד בעטרעפט איצט די צאָהל פון דער בעפעלקערונג אַ מיליאָן מיט 600 טויזענד פערזאָן. אין די אַרבייטער-ראַיאָנען טרעפט מען איצט זעהר פיל קינדער מיט נעמען פון בעקאַנטע רעוואָלוציאָנערען. אין איין הויז האָט מען געפונען, אַז דער זוהן הייסט „רעוואָ" און די טאָכטער „לוציאַ" (צוזאמען: „רעוואָלוציאַ").

די רעגיסטראַטאָרען פערזיכערען אויך, אַז פיל פערזאָנען גיבען זיך אָן אַלס אַרבייטסלאָזע, בשעת אין דער ווירק-ליכקייט איז די צאָהל אַרבייטסלאָזע פיל קלענער. אין איין הויז פון אַ כלומרשטען אַרבייטסלאָזען האָבען די רעגיסטראַטאָרען געפונען צוויי קוכאַ-זשעס אין ווייסע קאָלפּאַקען, וועלכע האָבען געקאָכט און געבאַקען, צוגריי-טענדיג צו אַן׳אויפנאַהמע פון געסט. איינע אַ דאַמע אין בריליאַנטענע אוירינג-לעך און מיט ציהרונג אויפ׳ן האַלז האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס קעכין. אינטע-רעסאַנט איז, אַז בשעת פיל קליינע הענדלער און בעל-מלאכות האָבען שטאַרק מורא אנצוגעבען זייער אמת׳ע פראָ-פעסיע און געבען זיך אָן אַלס אַרבייטס-לאָזע, ערקלעהרען די גנבים און פראָסטי-טוטקעס אָפען, וועלכע פראָפעסיע זיי האָבען.

יודישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

2810. ל. נ-ק.

וועגען אַזאַ פאַראָרדנונג האָבען מיר דערווייל נישט געהערט. איבעריגענס איז דער ענין פערבונדען מיט׳ן פראָ-יעקטירטען צעהלען-געזעץ, וואָס איז דערווייל נאָך נישט פערעפענטליכט געוואָרען.

2811. אַ לעזער פון ווסכאָדגיאַ.

די מוטער דאַרף נישט האָבען קיין שלובני אַקטען מיט אייער פאָטער, בכדי איהר זאָלט האָבען דאָס רעכט אויף אַן אַפּיעקונסטוואָ.

2812. אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון בערעק יאָסעלעוויטש.

די נאָוועלע וועגען אָפּשטעלען די קוואַרטעלדיגע 6 פּראָצענטיגע הוספות איז פערלענגערט געוואָרען אויף נאָך אַ האַלב יאָהר.

2813. Ch M. K.

די מיליטער-מאַכט וועט אייך אַלס אויסגעדינטער פון יאָהרגאַנג 1902 קיין שום שוועריגקייט נישט מאַכען ביים אַרויסגעבען אַן׳ערלויבניש אויף אַן׳-אויסלענדישען פּאַס, אויב דער רייזע צוועק איז געהעריג מאָטיווירט.

2814. אַ לעזערין פון וואָלבאָרסקאַ 30.

2815. שרייבמאַן.

2816. גיטעל דוואָרסקאַ.

2817. אַ לעזער פון פראַנצישקאַנער 30

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

2818. אַ פעראינטערעסירטער לעזער.

אַן׳אַקט אינטערציזי מוז געמאַכט ווע-רען אומבעדינגט פאַר דער חתונה שוין דערפאַר אַליין, ווייל אין חתונה-אַקט מוז וועגען דער אינטערציזי דערמאָנט ווערען. ביים רעגיסטרירען אייער פיר-מע אין האַנדעלס-געריכט מוז בעמערקט ווערען, אַז איהר האָט געמאַכט אַן׳אַקט אינטערציזי.

2819. שניידער.

דער אָפּיעקון האָט נישט קיין רעכט צו קויפען אָהן דער בעפאָלמעכטיגונג פון דער ראַדע פאַמיליע דאָס אייגענ-טום פון מינדיעהריגען אַ ער אפילו בלויז עס צו דינגען. דער דאָזיגער פער-באָט איז אויך חל אויפ׳ן צוגאַב אָפּיצקון

2820. בינקע פון וואָלטשאָנסקאַ.

די היפּאָטעק-מלוות קאָנען נישט דער-לאָזען, אַז די מאַשינען, וועלכע זענען נ׳אומבעוועגליך אייגענטום לויט דער בעשטימונג, זאָלען ווערען אָפּגעטיילט פון דער פאַבריק. ממילא זענען זיי בע-רעכטיגט געריכטליך צו פאָדערן אַ ווי-לאָנטשעניע, אויב אויף די מאַשינען איז געלעגט געוואָרען אַ זאַיענטשאַ.

2821. אַ לעזער פון קילינסקיעגאָ 40.

אויב די פענצטער זענען פאָרשריפס-ליך געבויט, קאָן דער שכן נישט פאָ-דערן, אַז איהר זאָלט זיי בעזייטיגען. איהר קאָנט אָבער איהם נישט שטערן, ווען ער שטעלט אויף אויף זיין גרעניץ אַ בנין, וואָס וועט אייך די פענצטער פערשטעלען.

2822. פ. פון פראַנצישקאַנער.

אויפ׳ן סמך פון אַ זעלכע אומשטענדען קאָנט איהר בעקומען אַ גלייט-בריף.

2823. ל. ל.

איהר מוזט וועגען געפונענעם רינגעל מעלדען אין קאָמיסאַריאַט אין משך פון 2 וואָכען.

כופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײם דערלאַנגען אַן׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון דער ראַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגע-געבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 6. יאַנואַר 1927.

Dr. med. H. LUBICZ

צענעלניאַנאַ 43, טעל. 41-52.

ספעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש און מע-נער-שוועכע קראַנקהייטען. 9—8

היילונג מיט קוואַרץ-לאָמפּען (האָר-אויספאַל) נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד

Dr. med.

EYCHNER Jakób

Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24

צוריקגעקעהרט.

אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

די ליבעס פון אַ קייזערין.

היסטאָרישער ראָמאַן פון׳ן לעבען׳אין רוסישן קייזערליכן הויף

פון ל. זאַכער מאַזאָך.

(75

סאַלטיקאָוו׳ן, דעם געהיימען טאַטען פון דעם קינד, האָט מען דערנאָך אַוועקגעשיקט קיין שפּאַניען צו זיין דאָרט דער גע-זאַנדטער פון רוסלאַנד. מ׳האָט איהם מעהר נישט געדאַרפט.

האָבענדיג איצט איהר קינד, איז יעקאַטערינא געוואָרען זיכערער אין איהר עתיד און זי האָט זיך אינגאַנצען אויפגעהערט צו אינטערעסירען מיט איהר מאַן, וועלכען זי האָט אַ נאָמען גע-געבען „די מאַלפע פון פרידריך דעם גרויסען".

פון דער צייט אָן האָט זי אויך געפלאַנצוועט, ווי אַזוי אַרויסצורייסען די רעגירונג פון איהר מאַן נאָך יעליזאַוועטעס טויט. וועגען דעם האָט אָפט מיט איהר גערעדט בעסטוזשעוו, וועלכער האָט געהאַלטען, אַז ווען איהר מאַן פיאָטר זאָל זיין דער צאַר, וועט עס זיין אַן׳אומגליק פאַר רוסלאַנד.

אין יענער צייט איז דער געזאַנדטער פון פּוילען געווען פּאָניאַטאָווסקי, איינער פון די שעהנסטע און געבילדעטסטע מע-נער פון זיין צייט.

יעקאַטערינאַ האָט איהם געטראָפען אויף אַ באַל אין קיי-זערליכען פּאַלאַץ און ער איז איהר אַזוי געפעלען געוואָרען, אַז דעם גאַנצען אָוונד האָט זי פערבראַכט נאָר מיט איהם אַליין, האָט געטאַנצט מיט איהם און גערעדט מיט איהם וועגען ליטע-ראַטור און וועגען פרויען און וועגען פּאָליטיק.

פּאָניאַטאָווסקי איז דערנאָך געוואָרען איהר געליבטער, דער ערשטער געליבטער פון יעקאַטערינאַ׳ן אַ חוץ סאַלטיקאָוו׳ן, וועלכען זי האָט באמת נישט ליב געהאַט, און ער, פּאָניאַטאָווסקי, האָט זיך געטראָפען מיט איהר כמעט יעדען טאָג אין איהר פּאַלאַץ.

איהר מאַן פיאָטר איז אין דער זעלבער צייט פערנומען געווען מיט זיינע הוליאַנקעס, אין וועלכע ס׳האָבען אָנטייל גע-נומען אָפיצירען, ס׳רוב פּרייסישע, און אַקטיאָרען מיט אַקטריסעס. און ווען ער האָט זיך אָנגעטרונקען, האָט ער געזידעלט רוסלאַנד און דאָס רוסישע פאָלק און געלויבט פּרייסען און פרידריך דעם גרויסען.

ער האָט געפּרובט נאָכמאַכען דעם לעצטען. האָט זיך גע-קליידעט ווי יענער, געהאַלטען זיך ווי יענער און נאָכגעמאַכט יענעמס פּראָזעס. נישט אומזיסט האָט איהם זיין ווייב אַ נאָמען געגעבען „פרידריך דעם גרויסענס מאַלפּע".

און איינמאָל, דעם 31-טען יולי 1758, ווען פיאָטר האָט זיך צוריקגעקעהרט פון זייגער אַ הוליאַנקע שפּעט ביי נאַכט אַהיים, האָט ער געטראָפען ביי זיין ווייב אין שלאָף-צימער פּאָ-ניאַטאָווסקי׳ן. ער איז צוטומעלט געוואָרען און ביז וואַנען ער איז געקומען צו זיך, האָט פּאָניאַטאָווסקי געמאַכט פּליטה דורך אַ פענסטער, וואָס איז אַרויס צום גאָרטען, און יעקאַטערינא אַליין האָט דערנאָך געפּרובט איינרעדען איהר מאַן, אַז דאָס האָט זיך איהם אויסגעוויזען, אַז אַ פרעמדער מאַן איז געווען אין איהר צימער, ווייל ער איז שיכור און אַ שכור׳ן קען זיך אויסווייזען די משונה׳דיגסטע זאַכען.

ער האָט אָבער געשריגען: „פּאָניאַטאָווסקי איז געווען ביי דיר, פּאָניאַטאָווסקי!" און אויף מאָרגען איז ער אַוועק צו דער צאַריצע און האָט פאַר איהר פערקלאָגט זיין ווייב און פּאָניאַ-טאָווסקי׳ן.

און גלייך האָט יעליזאַוועטא געשיקט נאָך יעקאַטערינען און איהר געסטראָשעט, אַז זי וועט בעפעהלען איהר מאַן, זי צו גט׳ן און דערנאָך זי אַרויסשיקען פון רוסלאַנד.

יעקאַטערינאַ האָט זיך געוואָרפען צו איהרע פיס און זי געבעטען, אַז זי זאָל איהר מוחל זיין.

— געדענק-זשע — האָט יעליזאַוועטאַ איהר געזאָגט, — דו האָסט איינמאָל געזינדיגט מיט אַ פרעמדען מאַן, ווייל דאָס איז גוימיג געווען פאַר׳ן רוסישען טראָן, זאָל מיר און דיר גאָט מוחל זיין פאַר די דאָזיגע זינד. אָבער מיט פּאָניאַטאָווסקי׳ן — דאָס איז אַ פערברעך. געדענק, דאָס זאָל מעהר נישט פּאַסירען!

יעקאַטערינען האָט זי מוחל געווען, אָבער נישט פּאָניאַ-טאָווסקי׳ן. יעליזאַוועטע האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, מ׳זאָל איהם אַרויסשיקען פון פּעטערבורג.

אַרום דער דאָזיגער צייט האָט אויך אויסגעבראָכען די זיבען-יאָהריגע מלחמה צווישען פּרייסען און עסטרייך. רוסלאַנד האָט אויך געשיקט אַן׳אַרמיי צו העלפען עסטרייך און די רוסישע אַרמיי האָט געכאַפּט אַ גרויסע מפּלה. האָט יעליזאַוועטע בעשול-דיגט בעסטוזשעווען, אַז זיין פּאָליטיק האָט געבראַכט דערצו, אַז אַנשטאָט דעם, וואָס רוסלאַנד זאָל צושטעהן אויף דער זייט פון פּרייסען, האָט זי זיך געשטעלט אויף דער זייט פון עסטרייך, זי האָט איהם בעשולדיגט. אַז ער האָט זיך געלאָזט אונטערקויפען, און דער סוף איז געווען, אַז מ׳האָט בעסטוזשעווען אויך פער-שיקט קיין סיביר.

יעליזאַוועטאַ שטאַרבט.

יעליזאַוועטאַ איז געוואָרען קראַנק. די דאָקטוירים האָבען נישט פערשטאַנען איהר קראַנקהייט. זי האָט פערלוירען דעם אַפּעטיט, געליטען פון שלאָפלאָזיגקייט און איז געווען נערוועז.

זי איז אַריינגעפאַלען אין אַ מרה-שחורה, האָט פערלוירען דעם צוטרוי צו מענשען און זיך שטענדיג געקלאָגט פאַר איהר מאַן, אַז אַלע אַרום איהר ווינשען איהר דעם טויט.

אומזיסט האָט ראַזומאָווסקי געוואָלט זי בערוהיגען, זי האָט גע׳טענהט איהרס:

— אַלעקסעי, זיי נעבען מיר. זיי ווילען מיך אומברענגען, איך ווייס עס!

און מיט יעדען טאָג איז זי איינגעפאַלען, די אמאָליגע שעהנסטע פרוי פון רוסלאַנד, איהרע אויגען האָבען זיך אויסגע-לאָשען און די פרישע פאַרב איז פערשוואונדען פון איהרע באַקען.

ראַזומאָווסקי איז פון איהר בעט נישט אָפּגעטראָטען, נישט מיד געוואָרען זי צו בעדינען און האָט נאָכגעגעבען אַלע איהרע קאַפּריזען.

דעם 4-טען יאַנואַר 1762 אין מיט׳ן נאַכט האָט זי זיך פּלוי-צים אויפגעזעצט אויף איהר געלעגער און אָנגעקוקט מיט צו-שראָקענע אויגען איהר מאַן און אַרויסגעמורמעלט:

— אַלעקסעי, איך וועל שוין לאַנג נישט לעבען.

— וואָס פעהלט דיר איין, יעליזאַוועטאַ?

— איך ווייס עס, איך פיל עס אין דערפאַר, אַלעקסעי, וויל איך דיר איצט זאָגען, וואָס איך וועל דיר אַפשר מאָרגען שוין נישט קענען זאָגען. אַלעקסעי, ווען איך דאַנק גאָט, דאַנק איך נישט פאַר׳ן טראָן. וואָס ער האָט מיר געשענקט, און נישט פאַר קיין אַנדערע זאַך, נאָר איך דאַנק איהם, פאַרוואָס ער האָט דיך צו מיר געשיקט. דו האָסט מיך דערהויבען, איידעלער געמאַכט, דו האָסט מיך געלערנט צו טון מיין חוב קעגען מיין פאָלק און צו בעהערשען מיינע ליידענשאַפטען, און גליקליך בין איך מיט דיר געווען, אַלעקסעי, אַזוי גליקליך...

זי האָט ווייטער נישט געקענט רעדען און זיך פערשוויגען.

ראַזומאָווסקי איז געפאַלען פאַר איהר אויף די קניע און האָט געקושט איהרע בלייכע הענד.

אין שלאָף-צימער איז געווען שטיל, נאָר דאָס פייער אין קאַמין האָט איינטאָניג געזונגען.

אויף מאָרגען, דעם 5-טען יאַנואַר 1762, האָט זי זיך גע-פיהלט בעסער דעם גאַנצען טאָג. זי האָט אַפילו פרעהליך גע-שמייכעלט.

ראַזומאָווסקי איז אַוועק אין מיניסטעריום, וואו ס׳האָט גע-זאָלט בעטראַכט ווערען אַ וויכטיגע פראַגע.

געהענדיג דערנאָך אַהיים צופוס פון דאָרט, האָט ער דער-זעהן אַרום קייזערליכען פּאַלאַץ אַ גרויסען עולם מענשען, וואָס האָט געליאַרעמט און געפילדערט.

— וואָס איז געשעהן? — האָט ער געפרעגט.

— די צאַריצאַ איז ערשט געשטאָרבען — האָט איהם אַ סאָלדאַט געענטפערט.

ראַזומאָווסקי האָט זיך געלאָזט לויפען אַרויף די טרעפּ פון׳ם פּאַלאַץ. אין קאָרידאָר האָט ער געטראָפען די גרעפין שובאַלאָוו.

— מיר האָבען נאָך אייך געשיקט. די צאַריצאַ... — האָט זי אונטערבראָכען מיט אַ געוויין.

אויף איהר געלעגער איז געלעגען יעליזאַוועטאַ צוגעדעקט מיט איהר רויטען הערמעלין-פעלץ, און איהרע פערגלאָזטע טויטע אויגען און איהרע בלייכע ליפּען האָבען ווי געפרעגט: „איז דאָס דער סוף, הייסט צו וואָס דאָס יאָגען זיך נאָכ׳ן קרוין און נאָך דער גאַנצער הערשאַפט?"

מיט ציטערדיגע הענד האָט ראַזומאָווסקי איהר צוגעמאַכט די אויגען, איבערגע׳צלמט זיך און אַרונטערגעלאָזט זיך אויף די קניע פאַר איהר געלעגער און געגומען הייס בעטען.

קוים האָט יעליזאַוועטאַ צוגעמאַכט די אויגען, ווי די מעכ-טיגע פון דער גרויסער מלוכה — די פאָרשטעהערס פון׳ם סענאַט, פון׳ם סינאָד, מיניסטעריום און פון דער אַרמיי — זענען אַוועק צום טראָן-יורש פיאָטר׳ן כדי צו שווערען איהם טרייהייט.

דאָ האָט דער סענאַטאָר וואָלקאָוו פאָרגעלייענט דעם מאַ-ניפעסט פון צאַר פיאָטר דעם דריטען, אין וועלכען דער נייער צאַר האָט דערקלערט, אַז ער וועט געהן אין וועג פון צאַר פיאָטר דעם גרויסען.

סוף.

דער טעראר אין ליטע.

געשלאסען יודישע ספארט-פעראיינען.—מאסען-ארעסטען צווישען יודען.—דער-שאסען 30 פערזאן אין קאוונע.—עס איז נאך ווייט פון רוהיגקייט.—די רעגירונג וויל אונטערשטיצונג פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

קאוונא, 5 (טעלעגראפיש דורך יט"א) די יודישע ספארט-פעראיינען „נתן" און „הכוח" זענען, לויט דער פעראָרדנונג פון דער מאכט געשלאסען געווארען.

אויך אויף דער פראווינץ זענען געשלאסען געווארען דורך דער פאליציי פיל יודישע ספארט-פעראיינען.

אין פיל ספארט-קלובען זענען דורכגעפיהרט געווארען רעוויזיעס... צווישען די יודישע ארבייטער און יודישע סטודענטען קומען ווייטער פאר מאסען-ארעסטען.

קאוונא, 5 (ספ. טעל.) פאר דער צייט, וואס עס איז פארגעקומען די איבערקערעניש אין ליטע, זענען אויף דער פעראָרדנונג פון דער רעגירונג דערשאסען געווארען 19 ציוויל-פערזאנען און 11 מיליטער-לייט. די בערוהיגענדע ערקלערונגען פון דער רעגירונגס-פרעסע, וועגען דער בקרוב'ער נאָרמאליזאציע פון די בעציהונגען האבען קיין יסוד נישט, און שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

גלייכצייטיג מיט די רעגירונגס-רעפרעסיעס מעהרען זיך אויך די פאלען פון טעראר, וואס ווערט אנגעווענדט מצד מיליטער-גרופען אין בעצוג צו די געגנער פון וואלדעמאראס'עס רעגירונג. לעצטענס איז אן ארגאניזירטע גרופע בעפאלען דעם ליטווישען סאציאל-דעמאקראט וויקאניס, בעת וואס ס'איז אויסגעבראכען א העפטיגע שיסעריי.

דער ערד און שווער פערוואונדעט געווארען.

די כוליגאנעס האבען אויך געפרובט צו ראבירען זייערע יודישע קרבנות, נאר ס'איז אנגעקומען פאליציי. וועלכע האט די כוליגאנעס געוואלט ארעסטירען. די לעצטע האבען אבער געשטעלט א ווידערשטאנד. און ס'איז ענטשטאנען א רעוואלווער-שיסעריי.

די פערהאלטענע האקענקרייצלער האבען ערקלערט, אז זיי זענען מיטגלידער פון דער נייער ארגאניזאציע „טויט-קאפ-בונד".

קאוונא, 5 (ספ. טעל.) „לעטוּבאס זיניאס" איז מודיע, אז די רעגירונגס-פארטייען האבען אנגעהויבען דירעקטע אונטערהאנדלונגען מיט פארשטעהער פון דער פוילישער און יודישע נאצ. מינדערהייט. מכוח'ן בילדען אין סיים א רעגירונגס-מערהייט דאס זאגט עדות וועגען א ברייטער אקציע מצד דער רעגירונג, וואס צילט צו שאפען זיך א פארלאמענטארישען באדען געשטיצט אויף די נאצ. מינדערהייטען. אין אלגעמיין איז איצט די שטעלונג פון דער אפאזיציע א שטארק אפווארטענדע.

ויבוא קורנאטאווסקי...

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער בעקאנטער „העלד" פון די געשעהענישען אין ווארשאווער אויספארשונגס-אמט. קורנאטאווסקי איז היינט פריה גוטוויליג אנגעקומען קיין ווארשא. און זיך געמאלדען צום אויספארשונגס-ריכטער. נאך א פערהער, וואס האט געדויערט עטליכע שעה האט דער לעצטער פערלאנגט פון קורנאטאווסקי'ן א קויצע פון 10 טויזענד זל. ק. האט אויפ'ן ארט איבערגעלאזט 2 טויזענד זל. אלס משכון פאר זיין פערזאן, און דעם רעשט 8 טויזענד זל. האט ער צוגעזאגט צו ברענגען שבת.

מען שלאגט יודען אין בערלין.

בערלין, 5. (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) אין דער נאכט פון דינסטאג אויף מיטוואך זענען 15 האקענקרייצלער אנגעפאלען אין צענטער-שטאט אויף די שפאצירענדע יודען און זיי גענומען שלאגען מיט הילצערנע און גומענע שטעקענס.

איינעגע אנגעזעהענע יודישע סוחרים און יוריסטען זענען דורך די האקענקרייצלער אומגעווארפען געווארען אויף

א בלאק פון באלטישע און סקאנדינאווישע מלוכות.

בערלין, 5 (ספ. טעל.) די היינטיגע צייטונגען ברענגען די ידיעה, אז די רעוועל'ער קאנפערענץ פון די אויסערן-מיניסטארען פון לעטלאנד, עסטלאנד און פינלאנד האט אנגענומען דעם בעשלוס צו בענייען די אונטערהאנדלונגען מיט די סאוויעטען וועגען א גאראנטיע-אפמאך, און דערביי איז געמאכט געווארען דער פארבעהאלט, אז דער דאזיגער אפמאך טאר נישט ענטהאלטען קיין בעשלוסען וואס זענען אין א סתירה מיט די פרינציפען פון דעם פעלקער ליגע-אפמאך.

דיזעלבע רעוועלער קאנפערענץ האט גלייכצייטיג בעשלאסען אנצוּווענדען אלע מעגליכקייטען, כדי צו שאפען א סקאנדינאוויש באלטישען מלוכה בלאק, וואס זיין אויפגאבע זאל זיין געמיינזאם צו שיצען זייערע אינטערעסען און דעם רעכט פון דער פעלקער-ליגע.

אין צוזאמענהאנג מיט דער רעוועלער נישט-אפיציעלער קאנפערענץ שרייבט די „גערמאניא", אז דאס שליסען א גאראנטיע-אפמאך מיט רוסלאנד, וועט האבען א וויכטיגע בעדייטונג און ווייטגעהענדע רעזולטאטען פאר דער גאנצער אייראפעאישער פאליטיק.

לאדזער נייעס.

טעלעפאן-געשפרעכען צווישען לאדז און בערלין

זענען איינגעפיהרט געווארען פון 1 יאנואר.

(ב) ביז איצט האט לאדז נישט געהאט קיין טעלעפאן-פערבינדונג מיט דייטשלאנד. לאדזער סוחרים, וועלכע פלעגען דארפען דרינגענד פערשטענדיגען זיך מיט דייטשלאנד, פלעגען מוזען פאהרען קיין ווארשא, פון וואנען ס'איז שוין פון לאנג פאראן א טעלעפאן-פערבינדונג מיט דייטשלאנד.

פון 1 יאנואר אן איז אויך פון לאדז איינגעפיהרט געווארען א טעלעפאן-פערבינדונג מיט די שטעט: בערלין, האמבורג, לייפציג, קאהלבערג, שטעטין, ברעסלוי, בויטען און מיט א רייה קלענערע שטעט.

א געשפרעך פון 3 מינוט מיט דייטשלאנד קאסט 7,56.

מעדיצינישע הילף פאר האנדווערקער.

דינסטאג איז אונטער'ן פארזיץ פון לאווניק א יאפע פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פאר מעדיצינישער הילף ביים צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד. אויף דער זיצונג זענען אנוועזענד געווען אלע דאקטוירים. אין קורצען וועט שוין די סעקציע פון מעדיצינישער הילף פאר האנדווערקער אנהויבען איהר טעטיגקייט.

גענוסען פון דער הילף וועלען קאָנען אלע האנדווערקער, וואס וועלען זיך קענען רעגיסטרירען אלס מיטגלידער פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד.

וועגען די אפטע ווינדע קאטאסטראפעס אין באלוטער שחט-הויז

פאדערונגען פון די שעכטער-ארבייטער.

אין צוזאמענהאנג מיט די אפטע ווינדע קאטאסטראפעס אין באלוטער שחט-הויז האט די פערוואלטונג פון פראפעסיאנעלען ארבייטער-פעראיין פון פלייש-אינדוסטריע צוגעשיקט צו דער דירעקציע פון באלוטער שחט-הויז פאלגענדע פאדערונגען 1) ארומנעמען אלע ביז איצטיגע ווינדעס און אויף זייער ארט אויפהענגען נייע, 2) יעדען טאג פאר דער ארבייט זאלען די ווינדעס קאנטראלירט ווערען דורך א קוואליפיצירטען מאשיניסט, 3) ענטשעדיגונג פאר די ארבייטער וואס ליידען שוין פון די פארפאלען, 4) תיכף דאס אויבענדערמאנטע אדורכפיהרען. א קאפיע פון די פאדערונגען זענען אויך צוגעשיקט געווארען דעם ארבייטס אינספעקטאר.

פון יודישען לעבען אין רומעניען

וואס א יודישער סאלדאט שרייבט צום רומענישען פרעמיער.—די תשובה פון פרעמיער צום סאלדאט. — יודישע סוחרים פאהרען אונטער א שמירה פון זשאנדארמען. — רומענישער אינערן-מיניסטעריום לייקענט.

קארעספאנדענץ פון בוקארעשט צום „נייעם פאלקסבלאט".

די האלב-אפיציעלע „אינדרעפטאריא" מעלדעט: דער פרעמיער-מיניסטער גענעראל אווערעסקו האט בעקומען צוגעשיקט א בריף אונטערגעשריבען פון א „יודישען סאלדאט", אין וועלכען ער לעזט זיך; הער פרעמיער-מיניסטער? איך בין א סאלדאט אין דיין ארמעע שוין 2 יאהר, מיינע ברידער, עלטערן און זיידעס זענען געווען סאלדאטען אין דער רומענישער ארמעע, איך פרעג דיך, ה' פרעמיער, ווען דו ביסט א זשידאן (א יוד) אין רומעניען, וואס וואלסטו געפיהלט, ווען דו זעהסט, וואס ס'קומט פאר, וויפיל אונגערעכטיגקייט עס ווערט אבגעטון, און דו מאכסט זיך, אז דו הערסט נשט און ווייסט נישט און נעמסט נישט אן קיין שום מיטלען. עס איז נעגוג צו דערמאנען די 12 יודען, וועלכע זענען פער'משפט געווארען צו שווערע שטראף פאר מכלומרשט בעליידיגען א סטודענט. איז נאך פאראן יושר אין רומעניען, הער פרעמיער?

דער פרעמיער-מיניסטער זאל האבען געמאכט אויף דעם דאזיגען בריף פאלגענדע בעמערקונג: קלאר, אז איך וואלט געווען זעהר אומגליקליך, ווען איך וואלט געדארפט לעבען אין אנ'אנדער לאנד, ווי דאס פון מיינע זיידעס. נאר טאקע דאס דאזיגע אומגליק וואלט מיך געצוואונגען איך זאל זיך צופאסען, פאר וועלכען עס איז נישט פרייז, צום לאנד, וואו איך און מיינע זיידעס האבען געפונען גאסטפריינדליכקייט און זיך לאזאל אידענטיפיצירען מיט דעם דאזיגען לאנד. איך וואלט געזעהען געליבט צו ווערען דורך מיינע מיטבירגער און איך וואלט זיך שטענדיג פערלאזט אויף די הומאניטעט-געפיהלען פון די, מיט וועלכע איך און מיינע אבות זענען געקומען מיטצולעבען. יעדענפאלס וואלט איך נישט געשריבען אזא בריף, וואס עס וואלט מיך פארגעשטעלט נישט אין קיין שענעם שיין".

דער דאזיגער „בריף וועקסעל" האט ארויסגערופען לעבהאפטע קאמענטארען אין דער רומענישער פרעסע.

*

א דעלעגאציע פון סוחרים אין קישינעוו האט זיך פארגעשטעלט דעם מיליטערישען קאמענדאנט גען. סקערישאדיאנו און זיך בעקלאגט אויף דעם, וואס עס קומט פאר אויף די באהן-צוגען. די סוחרים האבען בעשלאסען נישט צו פאהרען אויף די באהנען ביז'ן 15-טען יאנואר. גען. סקערישאדיאנו האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז אויף דער באהן-ליניע קישינעוו—יאסי זאל אין יעדען וואגאן מיטפאהרען א זשאנדארם און א געהיים-אגענט.

*

אין צוזאמענהאנג מיט דער ידיעה, אז די רומענישע רעגירונג איבט אויס א דרוק אויף די רומענישע יודען זיי זאלען, לויט'ן ביישפיל פון די יודען אין דער טערקיי, זיך אפזאגען פון זייער מינאריטעטען-רעכט. האט דאס רומענישע אויסערן מיניסטעריום ארויסגעגעבען

פאלגענדען אפיציעלען קאמוניקאט: „די יודישע טעלעגראפען-אגענטור האט מיטגעטיילט, אז דער יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט, וועמענס פארזיצער עס איז לואי מארשאל, ציהט צו די געזעלשאפטליכע אויפמערקזאמקייט דערויף, דאס די רומענישע רעגירונג פיהרט אן א בעוועגונג מיט'ן צוועק, אז די יודען אין רומעניען זאלען זיך אבזאגען פון זייערע רעכט. אין דער ווירקליכקייט פיהרט נישט די רומענישע רעגירונג אזא מין בעוועגונג".

*

די יודישע געזעלשאפט פון פריינד פון פעלקער-בונד אין ארץ-ישראל האט, ווי בעקאנט. איבערגעשיקט א פראטעסט צו דער אוניאן פון די פעלקער ליגעס אין בריסעל געגען די פערפאלגונגען אויף יודען אין רומעניען.

איצט האט די פעלקער-בונד-ליגע אין ארץ-ישראל דערהאלטען א תשובה פון דער צענטראלע אין בריסעל, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז די אוניאן וועט אנווענדען אלע מיטלען, וועלכע זי בעזיצט, כדי צו בעסערען די לאגע פון די יודען אין רומעניען. (יט"א)

דער מיניסטער וועט דאך נישט הייסען זאגען ליגען...

די דיסקוסיע אין דער אויסערן-קאמיסיע וועגען מיניסטער זאלעסקים עקספאזע.

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) די סיים-קאמיסיע פאר אויסערן-ענינים איז אויף דער היינטיגער זיצונג צוגעטראטען צו דער דיסקוסיע איבער דער עקספאזע פון אויסערן-מיניסטער זאלעסקי.

דער ערשטער האט גערעדט דעפ. סטראנסקי (כ. נ.) וועלכער האט ערקלערט, אז די איצטיגע סיטואציע איז א פועל יוצא פון לאקארנא, און קריטיקירט די אויספיהרונגען פון אויסערן-מיניסטער. שפעטער האבען גערעדט די דעפוטאטען ניעדזשיאלקאווסקי (פ.פ.ס.) זיידע (ז.ל.נ.) א. א.

אין דער דעבאטע האט גענומען א ווארט דעפ. ד"ר רייך, וועלכער האט בעזאגט: מיניסטער זאלעסקי איז דער ערשטער פוילישער מיניסטער, וועלכער די רעפרעזענטאנץ פון די ענגלישע יודען, דער „דזשאיגט פארעין קאמיטעט" האט אויסגעדרוקט אנערקענונג אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעריכט וועגען דער לאגע פון די יודען אין פוילען. דעסגלייכען איז אויך אויסגעדרוקט געווארען אנערקענונג דעם וויצע-פרעמיער בארטעל פאר זיין רעדע, אין וועלכער ער האט אויפריכטיג אוועקגעשטעלט די יודען-פראגע. גלייכצייטיג בעקום איך אבער בריף פון ענגלאנד, אין וועלכע מ'פרעגט מיך, צי ס'איז אמת, אז אין פוילען עקזיסטירט נאך „נומערוס קלאוזוס". איך געפין זיך אין א שווערער לאגע, וועלענדיג געבען א תשובה אויף די אנפראגען. דער מיניסטער וועט מיר דאך נישט הייסען זאגען א ליגען, ווייל ער ווייסט דאך, אז דער „נומערוס קלאוזוס" עקזיסטירט. אויך אין לעצטען צ רקולאר פון מיג. בארטעל מכוח די מאטורא-עקזאמענס איז זיך שווער צו ארענטירען מכוח דער בעציהונג צו יודען.

דעפ רייך גרהט דאן איבער צו דער פראגע וועגען רומעניען און זאגט: א מענשען דערקענט מען לויט זיינע פריינד, אזוי זאגט דאס שפריכווארט. איך וואלט געגרונשען, אז פוילען זאל מען דערקענען לויט בעסערע און סאלידערע פריינד, ווי רומעניען (דעפ. ניעדזשיאלקאווסקי: איך אויך!) פוילען דאף אן עצה געבען רומעניען, זי זאל ענדליך אויפהערען צו ברעכען איהר קאנסטיטוציע, דעם טראקטאט פון די נאציאנאלע מינדערהייטען און די גלייכבערעכטיגונג פון די בירגער. פוילען מוז עצה'ן רומעניען, זי זאל ענדליך אריינפיהרען גלייכבערעכטיגקייט ביי זיך אין לאנד.

דעפ. וואסינטשוק (אוקר.) מאכט א פערגלייך צווישען דער לאגע פון די אוקראינער אין פוילען און אין סאוויעטן-אוקראינע. מיר ווייסען נישט גענוי, זאגט ער, וואס דארט טוט זיך, ווי הויך עס שטעהט די אוקראינישע קולטור ביי די סאוויעטען, אבער דאס ווייסען מיר, אז ביי אנז רופט מען די אוקראינער אן „רוטענער".

אין דער ווייטערדיגער דעבאטע האט גענומען א ווארט דער אויסערן-מיניסטער זאלעסקי. ער פאלעמיזירט מיט די רעדנער, וועלכע האבען זיך אבגעשטעלט אויפ'ן אפזאץ פון מיניסטער'ס רעדע וועגען דער געפאהר מצד דייטשלאנד.

ער ערקלערט אויך קאטעגאריש, אז אין די אונטערהאנדלונגען מיט רוסלאנד וועגען א נישט-אגרעסיע-אפמאך האט ענגלאנד קיין ראלע נישט געשפילט.

ס'איז שוין ערשינען
„דער יתום"
№ 3

צײַטשריפט געווידמעט די ענינים פון: יתומים-פערזאָרגונג, קינדער-ערציהונג און פרויען-שוץ, אַרויסגעגעבן דורך די פערוואַלטונגען: פון׳ם אינטערנאַט פאַר יודישע קינדער און פערמע אין העלענובעק און יוגר. פרויען-שוץ-פעראיין אין לאָדז

מיט אַ רייכען, אילוסטרירטען אינהאַלט.

צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער און אין דער אַדמיניסטראַציע: לאָדז, שענקיעוויטש-גאַס 3/5.

ווילט איהר וויסען דעם אמת, וועגען דער פּראָיעקטירטער פעראייניגונג פון אַלע לאָדזער יודישע יתומים-הייזער — לעזט דעם „יתום" נומ׳ 3!

אכטונג, צייטונגס-פערשפּרייטער!

שבת, דעם 8. יאַנואַר ד. י., 7 אַ זייגער אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון קולטור-אַמט (וואָלטשאַנסקאַ 68/70) אַן

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג:

1) די עקזיסטענץ פון די צייטונגס-פערשפּרייטער און פון פעראיין; 2) וועגען די נייע קאָנצעסיעס; 3) וועגען די חובות פון „היינט"; 4) וועגען די 1000 זל. פון „היינט" און 5) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאָג-אָרדנונג, מוזען אַלע צייטונגס-פערשפּרייטער קומען פּינקטליך.

קיין איינער טאָר ניט פעהלען! **די קאָמיסיע.**

---

167 אַ לאַנג-עקזיסטירענדער

פריזיער-אַנשטאַלט

פריינווירדיג צו פערקויפען.

צו ערפאַהרען ביי הערשקאָוויטש, וואָלטשאַנסקאַ 164.

דאַנטיסט און צאַהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.

פרייזען ביליגע! צערשטונג אָהן נאַרקאָזע

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַבאַוווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 / $7\frac{1}{2}$–$6\frac{1}{2}$
ד"ר רוזשאַנער	הויט- און געשלעכט-קר.	11–10 / 2–1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2–12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	6-5 1-$11\frac{1}{2}$
ד"ר קאַגמאַר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.1 4-3
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-$5\frac{1}{2}$ 1-11
ד"ר מטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
א. גראַדזענטשיק	צאַהן-אַרצט	7–3
נ. ראָזעס	צאַהן-אַרצט	2–9

צאַהן-טעכניק: פּלאָמבירונג, בעליכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען, א. אַ. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע עלעקטרישע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.

אויפנעהמען נעמען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג.

חיוש אין ד ר ש טאָט.

Dr. med.
Różaner

ספּעציאַל-אַרצט פאַר וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען.
— בעהאַנדלונג —
מיט קינסטליכע בערג-זאָננע.
נעמט אָן פון 8—10 פריה
און פון 5 — 8 אָוונד
נאַרוטאָוויטש 9 1. שטאָק
טעלעפאָן 28-98.

Dr. med.
LUDWIK RAPEPORT

Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2
און פון 4 ביז 7 אָוונד.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łodzi ogłasza konkurs na dostawę 2000 metrów sześc. kamienia polnego do brukowania ulic.

Termin nadsyłania ofert – według wzoru, który otrzymać można w Wydziale Budownictwa – Oddziale Komunikacji – upływa z dniem 15 stycznia 1927 roku.

Warunki konkursu, warunki techniczne na dostawę kamienia i wzór umowy przeglądać można w Wydziale Budownictwa Oddziale Komunikacji (pokój Nr. 53), poczynając od dnia 5-go stycznia 1927 roku codziennie od godz. 8.30 do 12.30.

Łódź, dnia 4 stycznia 1927 roku.

289 **MAGISTRAT m. ŁODZI.**

פּ אַדערט איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פּעדער-בעטען!

פערזיכערט מיט דער פאַבריקס-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שטאַקאַזע און געבעטע מאַטראַצען.

ביליגסטע פּרייזען: רעעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פּרייזען!

לאָדז, פּולנאַצנאַ 24.

פילהאַרמאָניע-זאַל

היינט, דעם 6 יאַנואַר 1927, 3 נאָכמיטאָג ווערט פאָרקומען אַ גרויסע

קינדער-פערוויילונג

א. נ. „דאָס בונטע באַלעמיר"

אין פּראָגראַם: אויסשטעלונג פון ליאַלקעס, קאַרוזעליע, די קאַטערינקע און דער פּאַפּוגאַי, אַ שפּיל מיט באַלעמלעך און אַ סך אַנדערע אַטראַקציעס. רעזשיסעריע פון זינאַ קרוש.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע-קאַסע.

מיר בעטייליגען זיך אין צער פון אונזער חבר און מיטאַרבייטער

יוסף ווייצמאַן, צוליב׳ן טויט פון זיין

פאָטער.

טיגער, קרעטשמער, ראָזענבערג, ווייצהענדלער, בירנבוים, ביבעלשיין, זעלמאַנאָוויטש, קאַראַ, אַלשיצקי, בליך. 390

Dr. med.
J. Polakow

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
Konstantynowska 37
טעלעפאָן 39-75
נעמט אָן פון 5—$6\frac{1}{2}$ אָוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גייערס-מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

Dr. ADAM
Grosglik

Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-היילאינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Dr. med.
W. Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגיערזשער 3 טעל. 34-72.
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 מיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

— ד"ר —
י. הערשפינקעל

Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספּעציאַליסט פאַר — —
קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

Dr. Z.
Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

היילפּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען, טויבשטומהייט)

Dr. med. A. Szmigeld

נערווען-אַרצט.
עלעקטריזאַציעס,
ליכטהיילאַפּאַראַטען.
CEGIELNIANA 6,
tel. 51-89
עמפּפאַנגט פון 5 — 7 אָוונד.

Dr. med.
STUPEL

Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873.

Dr. med.
Braun

פּאָלודניאָוואַ 23
טעלעפאָן 40-26
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונד

Dr. med.
H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66
צאַהן - כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, דזשאָנפּלעס, צאַהן - פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

Dr. med.
L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַר - קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. 541

לונגען-קראַנקהייטען

רעקאָמענדירט דורך די ה"ה דאָקטוירים
Balsam Thlocolan Aqe
בײַ סיכאַטעס, בראָנכיט, הוסט פערלייכטערט ביי פלעגמאַ, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפּער.
„Balsám Thlocolán Aqe" פערקויפען אַפּטייקען.
פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פון דער אַפּטייק 1462
A. Gąseci w Warszawie, ul. Leszno 41

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר׳-מלחמה׳דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט׳ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רושאַנדו, ביטעס וועגען דירה און אוזשאַנד ראַזיעמטשי און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכט-קאָנסולענט **י. מאַנעלאַ,**
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik

געאַרבייט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט יעצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונד אויף דער

נאָוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציהן, קאָראָנען און גאָלד - בריקען.

▲▼▲▼ ציניגליכע פּרייזען. ▼▲▼▲

פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און ווייטערע פאַמיליעס.

פאַר 3 זל.
עלעקטרישע ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצוצאָהלען וועכענטליך פאַר יעדען פ.

פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַלען

פ. לעווין,
קאָנסטאַנטינער 58, פראָנט-געוועלב

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12–$9\frac{1}{2}$ / 5–4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1–11 / 6.30–5
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט קר.	2–12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3–1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2–12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	2–1
ד"ר בערנסאָ	פרויען און געבורטס-הילף	4–3

מסולאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינהאַלאַציעס, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פלעגמאַ און בלוט. 2120

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאַהן-אַרצט	2 - 10 נ.מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאַראָפּאָלסקאַ	צאַהן-אַרצט	7–3

קינסטליכע ציהן, קאָראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

נאָענע - פּרייז: ... אַבאָנעמענטס-פּרייז: ... פאַר לאָדז: אַ חודש 4.00 זלאָטעס, אויף דער פּראָווינץ ... 6 זלאָטעס. און אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער — ... די רעדאַקציע ניט פערבונדען ... די אַנאָנסען ... מאַנוסקריפּטען ... בעזאָנדער. ... פון 10 נאָכם.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.